

ԱՌԵՏԱԲԵՐ

ՈՒՍՈՒՐ Ը ՏԻՆԻՅԷ

ԻԼՄԻՅԷ, ՊԵՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱՒԻ ՂԱԶԷԹԱ ՏՈՐ

ՃԻԼՏ 50.

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՓԵՏՐՈՒԱՐ 23, 1907.

Ն° 8

ՍԱՀԻՊ Ի ՍՄԹԻՅԱԶ Ճ. Բ. ԿՐԻՆ

ՄԻԻԿԼԼԻՅ Ճ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ՄԷՎԱՏՏ Ը ՄԻԻՆՏԵՐԻՃԷ

Եազ Սէյեսաճաթը 129. — Փրօթէթան Բուհանի Մէմուրար Վէ Բէմի Էլպիսէ 132. — Աչք Գափուլար 134. — Զօնուղըն Եաթագ Վազթը 135. — Երբինճի Սարաա Միւթէ'ալիմէ Թիմարճըլար 135. — Ինկիլիզ Մու'ալիմէ Լէրին Ամերիգայը Զէյարէթլէրի 136. — Խալիս Զամիր 137. — «Ճէհան Պապա» 130. — Շու'ուշաթը Սէյասիյէ 141. — Սարրաֆիյէ 142.

ԵԱԶ ՍԷՅԵԱԶԱԹԸ

(ՊԵՏԱ Ի ՄԱՅԱՍՈՒՆ)

13.

Վաղթըմը միւստատէ էթոն խոխ, քէմալը մէմուռնիյէթլէ Էրզրնիկեանտան Սիւրաա կիտէն ճէնուալի եօլու թուլթար խոխը: Գարա սուլը թա' դիպ էտէրէք, պիր ուղուն եախօտ իրի դըսա կիւնտէ Քէմախա, իրի կիւն տախա եօճուլըգ էտէրէք, Էկինէ, վէ Էկինտէն իրի դըսա կիւնտէ Տիւրքիյէ կէլիթ խոխը: Իշաու մահաղլէրտէն հիչ պիրլոնի կէօրմէմիլ իղ տիր, վէ անդէրի կէօրմէք իշիւն պուէն սօն ֆուրսաթըմըլ խոխ: Վէ լաքին պիղ 'աճէլէ Էթմէքլէք լիւղումընը հիսս էալիօթ խոխը, հէմ տէ Էրզրնիկեանտան Էկինէ հիչ պիր էյի տըսպա եօլու եօգ խախ Պուշա պինա'էն պիղ 'աաթի քէտըրպան եօլունը թա'դիպ էյլէտիք: Իրի պուշուդ սա'աթտան օլմանըն միւնթէհաւընա եթթիչտիքտէն սօնրա, Զարաախ սուլը մէնպա'ընա սօղլու թա'դիպ էյլէտիք: Պու եօճուլըմըլ էն էյլէնճէսիղ պիր եօլճուլըգ օլուպ, օլլաաան պըրըպըրտան սօնրա, հիչ պիր գարիյէթ թէսաաիւֆ էթմէտիք: Եօլա պիր աղ կէճճէ չըմըլ օլաղըմըլտան, անճաղ 7 սա'աթ գաթը մէսաֆէ էթտիքտէն սօնրա, կէճէյի Կիւրիւն խանը 'սամըլլէ մա'րուֆ Էէքտէ կէչիրտիք:

Պու խանըն թամմ գարչընընաա 'աաքէրի պիր դըլա վար տըր: Պու խան եօլումըլըն էն եիւքսէք 'սօղլաաընաա քիա'լն տիր, գիրա մէգըլը խանտան միւֆարապաթ էթտիքտէն աղ վաղթ սօնրա, սուլարըն 'աքսի թարաֆա աղըլ, Գըղըլըմաղա կիթմէքտէ օլաղընը անլատըլ: Քէզապէք եօլուլըմըլ պու գըմընաա տախի հէր պիրլիսի 4-5 խանէտէն 'իպարէթ իրի ուֆաղ գարիյէ միւսթէս'նա օլաաաղ, հիչ պիր գարիյէթ թէսաաիւֆ էթմէտիք, վէ անճաղ 4 սա'աթ գաաաթ գաթը մէսաֆէ էթտիքտէն սօնրա, միւնպիթ վէ փէք ա'լա դէր' էալիմիլ ուֆաղ պիր օլապա կէլալիք քի, անըն էթրաֆընտաքի թէփէլէր իւղէրլնտէ պիր գաչ ուֆաղ գարիյէլը վար տըր: Պու գարիյէլըն էն պէօյիլիւ Մէլէք Շէրիֆ 'սամըլլէ մա'րուֆ օլապ պէլլի 300 գաաաթ Իպա'մ վէ իրթիլիյան խանէլէրլնտէն միւրէքքէլ տիր: Պիղ օլ սապահ էանալի րահտէ պիր չօգ խալիա, Խա'նի հէր տէմ թաղէ աղաճըր Խանընտան կէչտիք, վէ տախ կէրիմիլգաթի պապըլար իւղէրլնտէ էյի եթթիլմիլ չամ աղաճըրը պուլուշմալը խոխ: գիրա պիղ եօլտա 3 ճէսիմ չամ աղաճը քէքէսթէլէրի 'սաղլ էտէն պիր

Թաղում արապալարա թէսատիւֆ էլէտիւր: Ուղագ-
տան իւզէրլէրինտէ պուրատա շուրատա դար փար-
չալարը կէօրիւնէն Տէրսիմ տաղլարընը կէօրիւ-
յօր իտիւր: Մէլէք Շէրիֆ օփաւընըն հիւսայէթինէ
կէլէրէք տահա տար պիր օփայա կիրտիւր քի պու
պիղի Կուրճանիսէ կէօթիւրաիւ:

Կուրճանիս՝ ախիրէն էրզրուս վիլայէթինին էն
դարպի գաղատընա մէրքէլ իթիթիւսալ օլունմը
տըր: Օրասը իտարէլի պիր հէր օլուպ, քէմալը
սիւր՝աթլէ պէօլլուսէքտէ տիր: Օրատա պիր ճամօ՝
իլէ պիր Րուս քիթիսէսի մէվճուս օլուպ, գէմանը
գիյարէթիմիլաէ պիր էրմէնի քիլիսէսի տախի ին-
չա էալիմէքտէ իտի: Էօլէն բահաթըմըլ իշին է-
յի պիր խանա էստիւր, վէ անըն ճիւլարընտա կիւ-
զէլ պիր լօլանթա պուլտուզ, Գայմագամ պէյ լուսթ-
ֆէն խանա գիյարէթիմիլաէ կէլտի, վէ պիլ միւմաթի-
լէյի իլէ միւսահապէթ էտէրէք, ետըմ սա՛աթլըպ
խօշ պիր վազթ կէչիւրտիւր: Միւմալիէյիսէն անդա-
տըլըմըլա կէօրէ, ճիւլուսը հիւմայուն միւնա-
սէպէթիլլէ հէմ Կնճիւ օրատա ի հիւմայուն միւնչիլի
Ձէքի փաշա, հէմ տէ էրպիւկեան մութաաարըֆը
Կուրճանիստէ պուլունմուշլար տըր, վէ անլէրին
հուզուրը եէվմ ի մէգըիւրըն չա՛չաաընը պիր գաթ
տահա թէգիւտ էլէմիլ տիր: Մէլքըլը դարիլէ
հալա պու միւնասէպէթլէ իճրա օլունան տօնա-
մա լիպասը իշինտէ պուլունույօր իտի, էլճիւմէ
թաղը գաֆէլլէր, քէօթիւրաէ վէ սա՛իւր հէրլէր
իւզէրլինտէ հէր տէմ թաղէ աղսճլարը տաղլարըն-
տան ետիլլան թէգիւտաթ էլան հալիլլէ տուրու-
յօրլար իտի: Գարիլէ ճիւլարընտա, տաղլարը յալէ
՛ուսում աղսճուրդ օլան Անասօլունըն տախիլի
թարաֆլարընտա միապլէրինէ հաաիւրէն թէսա-
տիւֆ օլունան պիր էրրէխանէ (պըչլըխանէ) մէվ-
ճուս տըր:

Կուրճանիստէն հարէքէթլէ 4 սա՛աթտա Չօպան
Թէքքէ համ մահալէ կէլիպ, կէճէյի օրատա կէչիւ-
տիւր, Իպթիսա 1½ սա՛աթ սիւրէն պիր տէրպէնա
իշինտէն վէ էփէյի պէօլլուքիւքտէ պիր չայ օլան
Կուրճանիս տուլունըն պօյունճա հարէքէթ էթ-
տիւր, Տէրպէնտին հէր իքի թարաֆընտաքի գայա-
լըդ ուշրուսլար իտայը եիւքսէքլէրէ չըգըյօրլար, վէ
պուրատա շուրատա գայալար իշինտէն չըգմըլ թէք
թիւր չամ աղսճլարը կէօրիւլմէքտէ իտի: պու
մէնդարէ՝ Անասօլու չմէնտըֆէր իաթթընըն Պի-
լէճիք ճիւլարընտաքի պըմը իւզէրլինտէ կէօրմիւշ
օլտըլըմըլ ճէլիլ մէնդարէյի պիլլէ իիթար էալիյօր
իտի: Տէրպէնտէն չըգարապ ուֆապ միւնապիթ
պիր օփայա կէլտիւր, վէ պիր ալ սօնրա էշեա ա-
րապամըլտան ալըլարապ, թէփէլէր իւզէրլինտէն

հօլճուլը կէթմէյէ պաշլատըդ: արապա իսէ օլա
հօլունը թուլտու, հալ պու քի պիլ պու հօլու
թուլտալլէ չօգ պիր շէյ դաղանմատըլ: զիրա ա-
րապամըլ մէնդիլ ի մագսուտըմըլա պիլպէն ան-
ճապ պիր չարէք սա՛աթ սօնրա եէթիշտի: Չօպան
Թէքքէտէն էնտէրէզէ գատար մէսաֆէյի 9 սա-
՛աթտա քէստիւր, վէ Կիրաիլիլ էնտէրէզտէ կէչիւ-
տիւր: Մագարըր հիւքիւմէթի էնտէրէզ օլան գա-
լա՝ Սու շէհրի գաղասը օլուպ, էնտէրէզ գա՛լմա-
գամը Շապլին Գարա Հիտարը մութաաարըֆընը
թահթը իտարէսլինտէ տիր: Շապլին Գարա Հիտարը
էն հաղըն հօլտան էնտէրէզիւն 6 սա՛աթ շիմալ
թարաֆընտա քէա՛լին տիր: Սու շէհրի գաղասը
միւնապիթ վէ փէք տ՛լա գէր՝ ու թիմար էալի-
միւշ պիր գաղա տըր: Մէլքըլ՝ պիր չօգ Փասուլեո,
տարը վէ Կնէլ տարընը, քէգալիւր պիր չօգ պուզ-
տայ թարլալարը վաթ տըր: Փամուզ տախի ե-
թիշտիլիլիյօր իսէ տէ, իշինտէն կէչալիլիլ թար-
լալարտա փամուզ ֆիտանլարը դա՛իֆ կէօրիւնիւ-
յօրլար իտի, վէ պու տախի ըիվայէթէ կէօրէ,
պու հաղ քէսաֆի տէրէճէտէ սըճապ օլմամաըն-
տան հէշէթ էթմիւշ տիր: Նօլ ճիւլարընտա պիր չօգ
գայսը աղսճլարը վար իտի, վէ պիր հէրաէ պիլ
պիր պաղըն հանընտա տուրտուզ, վէ պաղըն սա-
հիպի պիլգէ պիրիպիրի արգատը սըրա սալըմ սալըմ
իւզլիւմ վէրաի, վէ եէտիլիմիլ հէի իւզիւմէրէ մու-
ղապիլ պիր դրուշը պէօլլուք պիր պէտէլ սայսը: Նօ-
լումըլ ճիւլարընտա պիր չօգ գարիլէլէր պուլունուպ,
պուլարըն էն պէօլլուքիւ Աղվանիս, Օրթաքէյ վէ
էլպիտէր իտիլէր: Պիլլիլ իլէ էշեա արապամըլ
օլմասա իտի, պիլ պու գարիլէլէր իշինտէն կէչէր
իտիւր, վէ հօլումըլ տախի տահա գըսա օլուր իտի:
Անլէր արապա հօլունտան կէօրիւքիւյօրլար իտիլ-
սէ տէ, սօլ թարաֆըմըլտա էփէյի ուղագատ կէօ-
րիւնիւյօրլար իտի: Ինճիլի պիրատէլլէր իլէ տի-
կէր պիր Կիրաիլի կէչիւրմէք իսօ իտի: Պիլ 1902
տէ Մէրդիֆունտա իլմ ի իլահի մէքթէպլինտէ կէօ-
րիւշիւշ օլտըլըմըլ Աւետիս էֆ. Գէորգեանըն խա-
հէսինէ միւսաֆիլ օլտըլ: Միւմալիէյի մէգըլը
մէքթէպաէն 1903տէ մէ՛ղուն օլմուշ օլուպ, էլ-
նէվմ օրատա վա՛ղըլը վաղիֆէսինի իֆա էթմէք-
տէ տիր: էնտէրէզ 1,000 գատար խանէյի հալի
օլուպ, քէմալը սիւրաթլէ քէսպի մա՛մուրիլէթ էթ-
միւշ տիր: Գատիւմ էհալինին ըիվայէթինէ կէօրէ,
էնտէրէզ պունտան 60-70 սէնէ էլիլլէ անճապ 40-
50 խանէլիւր պիր հէր իմիւշ: Էհալինին էքսէրիլէ-
թի չիֆթճի տիր: Փէք վաաի՝ պաղչէլէրի, պաղլարը,
գապիլլէլիլլէրի վար տըր: Ֆասուլեո անըն պաղլըճա
մահսուլը օլուպ, փաթաթէն վէ սա՛իւր սէպգէ թար-

լալարը տախի կէօրտիւք։ Թիւթիւն տախի խայ-
լըճա զէր՝ էտիւմէքտէ օլուպ, անը հէթիշտիրմէյէ
չալըչան տաէմէքին մըգտարը սէնէտէն սէնէյէ
արթմապտա տըր։ Էնտէրէզտէ հապա մաքինալարը
տախի իմալ էտիւմէքտէ օլուպ, անըքինտէմիլէրի
լիէ թէլէրի Տէրիսա՛տաէթտէն ճէլալ օլունմապտա
տըր։ Պուշկարտան 100տէն 2 հիւղէ գտաարը
սա՛իր հէրլէրէ իխրոճ օլունուր, վէ իչլէրին-
տէն կէչտիլիմիլ գարիլէլէրտէ անըքին 'ուսու-
մէն գուլլանըլմապտա օլունուլարընը կէօրտիւք,
էնտէրէզէ մէրպուլթ գարիլէլէրին մըգտարը 130
տըր, վէ օլ նա՛նիլէնին էնալիսինտէն խայլըճա պիր
գըսմը Բուճ տըրլար։ Էնտէրէզտէ իքի էրմէնի քի-
լիսէսի պուլունուպ, օղլանըլարա վէ գըլլարա մախ-
սուս պիրէր տէ մէքթէպլէրի վար տըր։ Մէգըլէր
նա՛նիլէտէ իքի էրմէնի մանասթըրը տախի պուլուն-
սուպ, պուշկարըն պիրիսի էնտէրէզտէ տիր։ Տա՛նա
մէչհուր օլան վէ անա Թրապզօնտան, Կիրէսօնտան
վէ սա՛իր հէրլէրտէն պիր չօգ գիլարէթճիլէր կէլէն
տիկէրի իսէ էնտէրէզտէն իքի սա՛աթ ուզապտա
քեո՛վն Սիստէ պուլունան Սը. Ասաքիլոյ մանաս-
թըրը տըր։

Օրատաքի Փրօ. մէքթէպլինին կէչէն գըլն 60տան
70է գտաար թալէպէսի վէ 30տան 40ա գտաար
թալիպաթը վար խո։ Օղլանըլար մէքթէպի իչլին
հէնի պիր մա՛ալլիմ կէլմիլ օլաղընտան, մէգըլէր
մէքթէպ գիլարէթիլիլտէն պիր գաչ կիւն սօնրա
աչըլաճապ խո։ Պիլ իքի բուհանի խըտմէթ իճրա
էտիլ, իւչլինճիւսիւնտէ տախի Մ. Թօր իչլին թէր-
ճիւմանըլ վաղիֆէտինի իֆա էլլէտիք։ Սըսմէթ-
լէրտէ 80 գտաար նուֆուս հաղըր պուլունտու։
Գըլն 'իպատէթ խըտմէթլէրինտէ 100 հախօտ տա-
հա՛ գիլատէ նուֆուս հաղըր պուլունուր իմիլ։ Օրա-
տա պիր գաչ խանէլէրի տախի գիլարէթ էթտիք։ Էն-
տէրէզտէ 37 քիլիսէ ա՛գաթը պուլունուպ, պու քի-
լիսէ Սիլաս քիլիսէսինին չիւպէսի տիր։ Պու ճէ-
մա՛աթ հէմ 'իպատէթխանէ, հէմ տէ մէքթէպ մա-
գամընտա գուլլանըլան պիր պինայա մալիք տիր։

Էնտէրէզտէն պիր սա՛աթ ուզապտա վէ անըն
չարղընտա Բիւրք նա՛մ էրմէնի գարիլէսի քեա՛ին օ-
լունալ, օլ գարիլէ ճիլարընտա օրատա պիրմուզաֆ-
ֆէրիլէթ ինրալ էթմիլ օլան մէչհուր Բոմալը ճէ-
նէրալը Փօմիլէյին հախարըրաղը Նիլօֆիլիս շէրի-
նին խարապէսի քեա՛ին տիր։ Օրատան իւղէլլէ-
րինտէ Լաթինճէ վէ Նուհանիճէ գուլլաւտաթ պու-
լունան պիր չօգ սիւթուն վէ թաշլար չըղարըլալ,
գարիլէնին խանէլէրինին ինչապընտա գուլլանը-
մապտա տըր։ Էնտէրէզտէն պիր պուլունալ սա՛աթ ու-
զապտա Գալլըրմաղը ճիլարընտա գալլըճաղար պու-

լունուպ, անըքտէ իսթիհմա՛մ էթմէք իւղրէ, էթրա-
ֆընտա պուլունան մա՛նալլէրտէն պիր չօգ քիմսէ-
լէր կէլիլէր։ Հիւքիւմէթ օրատա իսթիհմա՛մ ի-
չլին կէլէնիլէրին իսթիւրա՛նաթընա մախսուս պիր
պինա ինչա էթտիրմիլ օլունալ, օլ պինա իլէ գալի-
լըճալարը իճար էլլէմիլ տիր։

Փաղար էրթէսի կիւնիւ հօլա չըղալ, հօլա
պիր տաղըն իւղէրինտէն կէչալքաէն սօնրա, 7½ սա-
աթտան Նէնի իլանա կէլաիք։ իլանա իւչ չարէք
սա՛աթ գալա էնտէրէզ իլէ Զարա արապընտա հէկ-
հանէ էրմէնի գարիլէսի օլան Բէչէօթ նա՛մ գարի-
լէնին հանընտան կէչալք։ Եօլտա պիր գաչ Բուճ
գարիլէլէրի վար տըր։ Էնտիլիմիլ խան պիր Բու-
մըն թահիթը իսթիւրընտա օլունալ, պիլ անը թէ-
միլ վէ բահաթպախչ պուլունուպ։ իլանտան հարէ-
քէթ, վէ 8½ սա՛աթ գալթը մէսաֆէ էթտիլքաէն
սօնրա, Սալը կիւնիւ էօյլէ վաղթը մէքէզ ի գա-
լա օլան Զարայա կէթիլիլ, էօյլէյին բահաթըմըղը
օրատա էթտիլք։ Էվլէլէրի կիւն հօլճուլունուլունա
օլաղըր կիլի, պու կիւնքի հօլճուլունուլունա տա-
խի հօլ 'արըղալը, հա՛նի էնիլիլ հօլունըլ օլունալ,
փէք ալ տիւղ արաղի իլինտէն կէչալք։ Մէքէզ ի
միւտիլէլէթ օլան Գուրպալը նա՛մ պէօյիւք Բուճ
գարիլէսի իլէ սա՛իր Բուճ գարիլէլէրի հանընտան
կէչալք։ Զարայա կէթիլիլտէն պիր սա՛աթ էվ-
վէլ չայ ճիլարընտա Սիլասա նաղլ էտիլմէլէրի
իչլին չալըն գաղգմալընա պէքլէյն քէրէսթէ եր-
ղընարը կէօրտիւք։

Զարատա 2-3 սա՛աթ վաղթ կէչիլիլ, Միսաք
էֆ. Ատաուսլուան իլէ պիւրատէրինին վէ սա՛իր
Փրօ. տօսթլարըն գիլարէթլէրինի գապուլ էլլէտիք։
Օն, ծնիքի խանէտէն միւլէքքէպ օլան ուֆապ ճէ-
մա՛աթ մա՛էթ թէ՛հասիւֆ ֆըրդալարա թաղսիմ է-
տիլմիլլէր, իքի քիլի Շարաթապա՛ն վէ պիր խանէ
տախի Մօրմօն օլմուլ տըր։ Էլպէթթէ պունըր
Փրօթէսթան սալըլմաղար։ Էրթէսի կիւն հօլտա
Զարատա իչինէ պաշտապ իւղրէ, Սիլաստան կէլ-
մէքտէ օլան վա՛րզա թէստիւֆ էլլէտիք։ Շէհրին
1,500 խանէսի պուլունուպ, գա՛լիմալա՛մ մէքէզի
տիր վէ սօղրուտան Սիլասա մէրպուլթ տըր։ Զա-
րատա տէօրթ փալասը օլան պիր էրմէնի քիլիսէ-
սի վէ 150 թալէպէսի օլան պիր զիւքիւր վէ պիր
տէ իւնաս մէքթէպի վար տըր։ Զարա ճիլարընտա
Ս. Թաղաւոր մանասթըրը պուլունուպ, պիր տօս-
թումըղ պիլլէ անըն պիր Փօթօկրաֆընը վէրաի։
Զարանըն մէվըլի էնտէրէզտէն 1,000 աչապտան
գիլատէ կիւքտէք տիր։ Պու խուսուս իալթիտա
պիլիլ չալըրթտը, զիրա Զարա Գըլըլըրմապ սա-
հիլինտէ տիր, վէ պիլ Սու շէհրինին պուլարը Կուր-

ճանիս հաւաքիսնին սուլարը կիպի մեղքիւր ըրմա-
ղա աէօքիւմէքտէ տիրլէր տէյիւ զանն էաէր իաիք:
Լնքին խարիթայա պիր 'աթֆը նիկեաճ պու միւշ-
քիլի հալլ էյլէտի, զիրա խարիթա պիղէ Սու շէ՛նրի-
նին սուլարընն Նէշիլ ըրմաղա աէօքիւմէքտէ ի-
տիքլէրինի իսպաթ ու իրա՛է էյլէտի:

Պիզ եօլտա Թօսօթակ վէ սա՛իր էրմէնի դարի-
յէլէրի եանընտան կէշէրէք, Զարատան Գօջ հիսա-
րն Յ¹/₂ սա՛աթտան կէլտիք:

ՓՐՈԹԵՍԹԱՆ ԲՈՒՀԱՆԻ ՄԵ՛ՄՈՒՐԼԱՐ ՎԷ

ԲԵՍՄԻ ԵԼՊԻՍԷ

(Յ. Գ. Գ.)

Պու բէնէ Աւեաթէրին 1, 2, 4 հօմէրօլարընտա Վեր.
Տիգրան Բէճէպեանըն «Ինճիլի քիլիսէլէրիմիդտէ
խաւհը էլլէմ օլան պա՛ղը խուսուպար» սէրլէվնալը
շայան ը տիգղաթ պիր դա՛շ պէնալէրի նէշը էտիլմիշ
տիր: Պուշարտա միւմաթիշն՝ դարիշուըն հաղար ը
տիգղաթընը աթի իւզ զիքը մատտէլէրէ ճէլպ էյլէ-
միշ տիր, եա՛նի Ազգապետարան, Բէ՛իս ի բուհանի-
լէրին բէամի էլպիսէսի, Վա՛ղըլարը թա՛հին էաէն
պիր հէյէթին լիւզուըմ, Բիլիսէ մէճլիսինէ զի-
յատէ սէլաճիլէթ վէրիլմէսի, Ուսուլ ը 'իպատէթ,
Վա՛ղըլարըն լիւզուըմընտան զիյատէ չէքտիլի կիւճ-
լիւքլէր: Լայըգսըղ ա՛ղալարը քիլիսէտէն քէամէք
մէս՛էլէսի, վէ իրիսթիյան մի՛յարընտ կէօրէ եաշա-
մաղլըզ: Մէզքիւր մատտէլէր իւզէրինէ Վեր. Բէ-
ճէպեանըն մու՛այիէն էֆքեարը պուլուտորը կի-
պի, սնլէրի տէ փէք միւսէրընա՛ վէ գուլլէթիլ լի-
սան իլէ իֆատէ էյլէմիշ տիր:

Պու մէս՛էլէլէրտէն պա՛ղըլարը արամըզտա հա-
լա՛ ճիատէն միւթալա՛ա էտիլմէքտէ տիրլէր. մէսէ-
լա, 'իպատէթաէ միւթալարը պիր ուսուլ իթթի-
խաղ էթմէքլէք Բիւթանիա Սինոտընըն հաղար ը
տիգղաթընը ճէլպ էթմիշ, վէ անը պիր հէյէթ ի
մախսուսէյէ հէվալէ էյլէմիշ տիր: Լայըգսըղ ա՛ղա-
լարը քիլիսէտէն քէամէքլէք մէս՛էլէսի Կիլիկիա
Բուհ՛ն մէճլիսինին միւթալա՛ա մատտէսի օլմուշ,
վէ նիշէ քիլիսէլէրիմիլին ճիատի սուրէթտէ մէրա-
զընը ճէլպ էթմէքտէ տիր: Խրիսթիյան մի՛յարընտ
կէօրէ եաշամապ նիշէ քիլիսէլէրիմիլին, խուսուսա
արալարընտա ազ չօգ ինթիպա՛ն ը բուհանի պու-
լուհան ճէմա՛աթլարըն ֆիքրինի իշղալ էթմէքտէ
տիր: Իւմիտ էաէրիզ քի, սա՛իր բուհանի մէս՛էլէլէր
տախի թա՛թ ը հաղար ը միւթալա՛այա պընըր:

Պու տէֆա պիլլիմ մադսէսիմիլ ըն՛իս ի բու-
հանիլէրին բէամի էլպիսէ կիյմէսի մէս՛էլէսինէ
տա՛իր պէյան ը էֆքեար էթմէք տիր:

Բէամի էլպիսէ իքի նէվ՛ օլապլլիր, պիրի եալը-

նըզ քիլիսէտէ 'իպատէթ վէ բուհանի խրտմէթ էս-
նատընտա կիլիլէճէք էլպիսէ, օլպիրի բուհանի մէ՛-
մուրլարըն տա՛իմա կիյէճէքլէրի էլպիսէ: Պիրինճի-
սի վեղար, իլիւն վէ էմալի կիպի վա՛ղըն իւ-
զէրինտէն կիյէճէյի էլպիսէ օլուպ, գատիմ քիլիսէ-
լէրաէ օլտըղը կիպի, պա՛ղը փրօթէսթան քիլիսէ-
լէրաէ տախի պուշարըն պա՛ղըլարը գուլլանըմապ-
տա տըր: Ինկիլիզ քիլիսէսի բուհանիլէրի, վէ
հաթթա Երիցական վէ Ժողովական քիլիսէլէր-
տէ պա՛ղը վա՛ղըլար քիլիսէտէ 'իպատէթ էմա-
սընտա պիր նէվ՛ փիւն կիյէլէր:

Պուհըն ֆա՛իտէլի ճիհէթլէրի վար տըր: Վա՛ղ-
զըն էլպիսէսի միւնասիպ օլտա օլմասա, պէօյէ
պիր բէամի լիպաա ճիւմլէսինի սէթը էաէրէք, վա-
՛ղա եաղըլըզ պիր հէյէթ վէրիք: Վէ պու նէվ՛
էլպիսէնին թէմքիլի պիր հէյէթի օլաճաղը մէ՛-
մուլ օլուհարընտան, վա՛ղը անը կիյալիլտէ, ճէ-
մա՛աթ իւզէրինտէ թէ՛սիրի տահա զիյատէ օլապի-
լիք: պուհըն իլէ պէրապէր պու հալ մէ՛մուրլէյթ ի
բուհանիլէյէ տախի պիր նէվ՛ վաղար վէրիլ տէյիւ
տիւշիւնիւլէ պիլիք: Հէր հատը օլտա տաճիլն խա-
րիճի հէյէթիլինին՝ քէնալինին դարըսընտա պուլու-
հանըրա աղլիմ թէ՛սիրի վար տըր: Պաշգա շէյլը
'ալիս օլտըղը հալտէ, 'ատի վէ աէօքիւք սաշըզ էլ-
պիսէ կիլմիշ օլտա պիր քիմսէ իլէ կիւզէլ վէ տէպ-
տէպէլի պիր էլպիսէ կիլմիշ օլտա պիր քիմսէնին
թէ՛սիրի 'ալիս աշիլ տիր: Պրնա՛էն ալէյ՛ միւնալէրտէ
տուրուր իքէն, Բէլամըն գուլլէթիլնէ հէյէթ վէ
էլպիսէ գուլլէթիլնի տէ 'իլալէ էթմէք իւզըն,
վա՛ղըն խուսուսի վէ բէամի պիր էլպիսէ կիյմէսի
թալիլիլէ օլուհուր:

Բուհանի մէ՛մուրլարըն 'ալէսսէվիլէ կիյալիլէրի
էլպիսէնին 'ատի ճէմա՛աթըն կիյալիլ էլպիսէտէն
ֆարզը օլմասը տախի իլթէ պու սէպէպալն թալ-
սիլէ էտիլիք: Բուհանի մէ՛մուրլար ճէմա՛աթըն
տինի վէ բուհանի խուսուսարտա միւրչիպլէրի օլ-
տըղարը հալտէ, 'ատի ճէմա՛աթտան պիւսպ ֆարզ-
ը վէ տահա թէմքիլի պիր զըյաֆէթլէ տաճիլէր
արասընտա տօլաշմաղարը հէմ քէնալիլէրէ պիր
աէրէճէ թէմքին, հէմ տէ խուսուսա քէնալի մէ՛-
մուրլէլէլէրնէ էհէմիլիլէթ վէրիք: Անլէր նիշէ սը-
րալարտա ճէմա՛աթլարընը սըֆէթի մաղամընտա
բէամի մէվլըլէրտէ պուլուհանապլար: Իմտի 'ատի
էնալիտէն ֆարզը պիր սուրէթտէ կէօրիւնալէրի,
խուսուսա շարզ էնալիսինին մէզաղընտ տահա զի-
յատէ մուվաֆըզ տըր:

Պու միւթալա՛ալարտան գուլաղուլլանարապ,
պալատէ իմա էտիլէն պէնալէրին մուհարըրի
թիւրքիստա պուլուհան փրօթէսթան բուհանի մէ՛-

մուրալընքն տախի քէնտիլէրէ մախսուս քէամի էլպիտէրէրինն օլմասընը թալսիյէ էտիյօր :

Պու խոսուստա ալիզիմ իլք ատէյնէյիմիլ շուսըր . — Ինձիլի քիլիտէրէրիմիլ պու միտիլու մէս "էլէլէրտէ քեամիլէն միւսթապիլ տիլլէր : Բուհանի մէ"մուրալըն պիր 'ալամէթ ի ֆարիպէլէրի օլսոս տա օլուր , օլմաստա օլուր : Նազարը տիլպաթա ալլնաճաղ շէյ քէամի էլպիտէրինն բուհանի մէ"մուրըն խըտմէթինէ վէ ճէմա'աթըն մա'մուրիլէթինէ տաճա գլխատէ ֆա'խալի օլմասը սըր : Էկէր ֆա'խալէի օլաճաղ իսէ , իսթի'մալը ճա'իլ աիր . ֆա'խալէի կէօրիւմէզսէ , հախօտ մազարաթըն մէնֆա'աթընստան չօլ օլուր իսէ , իսթի'մալընա լիւզոււմ հօղ սըր : Էլպիտէ պիր վասըթա սըր : Իսթի'մալ էտէն իսթի'մալ էթմէյնի թահգիր էթմէյ . իսթի'մալ էթմէյն , իսթի'մալ էտէնի թազպի' էթմէյ :

Իմաի 'աճէպա թիւրքիստաքի Փրօթէսթան բուհանի մէ"մուրալըն քէամի էլպիտէ իսթի'մալ էթմէսի ֆա'խալէլ' մի աիր , աէյլ' մի աիր :

'Իպտտէթ վազթընտա քէամի էլպիտէ իսթի'մալը 'ալէյնիտէ պիլիմ ֆիքրիմիլէ պա'ղը ի'թիրաղլար կէլմէքտէ աիր : Պէօլէ պիր լիպաղը վա'ղլար հա Նէր պիր բուհանի խըտմէթ իճրասընտա իսթի'մալ էթմէլի աիրլէր , հա տա սալթ պա'ղը խըտմէթէրտէ գուլլանմալը սըրլար : Հէր խըտմէթտէ , մէսէլա , աու'ա մէճլիսինտէ , նիքուհտա , ճէնազէտէ , պիր էվտէ աու'ա մէճլիսի օլաղլա տօրտա , վէլհասըլ Նէր նէրէտէ պիր քէամի բուհանի խըտմէթ իճրա էտիլիտէ , օլ քէամի լիպա գուլլանըլաճաղ իսէ , օլ զէման վա'ղլ գօլթուղլնտա Բ. Մուգաստէսինի կէօթիւրտիլիւ կիտլի , պիր տէ փիլն չըզընը կէօթիւրմէյէ մէճպուր օլուր : Պու շէյ պիլ Փրօթէսթանլարճա չիքլին պիր շէյ օլմաղա պէրապէր , քէամի էլպիտէ կիլմէքսիլ բուհանի խըտմէթ օլամաղ թէ"սիլի վէրիլէ պիլլի , վէ քէամիլաթ' լիւգուլմնաճա գլխատէ էհէմմիլէթ քէսալ էտէր : Լաքին էկէր անը սալթ Կիրակի վա'ղ խըտմէթինտէ վէ 'Աչա ի Բապլանի իճրասընտա գուլլանմաղ թալէպ օլունուր իսէ , օլ զէման տա բուհանի խըտմէթլէր արասընտա ճա'իլ օլմալան պիր թէֆրիլ հալիմըլ օլուրըլ , կէօյա քի վա'ղ վէ 'Աչա ի Բապլանի , աու'ա մէճլիսինտէ տաճա մուհիմ պիր խըտմէթ իմիլ կիպի պիր թէ"սիլ վէրիլիլ : Հալ շու քի , քիլիտէ , Պենտիկուտէտէ , վա'ղ վէ 'Աչա ի Բապլանի իլէ տէյլ , անճաղ աու'ա մէճլիսի իլէ գուրուլաու : Վէ քիլիտէտէ աու'ա մէճլիսի օլ պիր խըտմէթլէրտէն աղ էհէմմիլէթի հա'իլ տէյլ աիր :

Պիր կիւլիւք սաճա խաթըրմըզա կէլլիօր : Վա'ղտա պիր քէամի լիպա իսթի'մալլիլ ուսուլ

իթիլիտաղ էթտէք , նիլէ ֆաղիր քիլիտէրիմիլ վէ վա'ղլարմըլ ճանֆէս , չուգա հա չալտան փիլն թէսարիք էտէմէյնէք , պէզտէն պիր փիլն հալարմաղա մէճպուր օլաճաղլար . պու տա փէք խօշ պիր շէյ օլմաղ : Չուգատան հալիմըլ պիր ֆալթօ սիյաճ պէզտէն հալիմըլ փիլնտան տաճա գլխատէ հաղըլըլ օլուր : Եօղ էկէր «Խչինէ էլ վէրէն հաղըլըլ պիր փիլն հալիմըլ , իչինէ կէլմէյն հալիմըլմալըն» տէնիլի իսէ , օլ զէման բուհանիլէրիմիլ արասընտա պիր տէ «փիլնըլ» վէ «փիլնսըլ» սընֆը հալըլ օլուր . պուհտան տա պաչգա թէֆրիլլէր մէյտանա կէլէպիլլի : Վէ պիր փիլնսըլ վա'ղ քէստինն փիլնըլ վա'ղ պիրտէրիլն միլնալէրինէ վա'ղ վէրմէք իչին տա'վէթ հալիտիքտէ , ճէմա'աթըն պու հէնի վա'ղլտան փէք թէ"սիլլէմմէլէրի թէ'լիքէսի օլա պիլլի . վէ ինսանի նօղթա ի նաղարտան տիւլիւնէլէք , պու վա'ղլալըն Նէր պիրնտէ միւթէլապիֆ Նիսսիլաթ , էղճիւմէ պիրնտէ իֆթիլալ վէ թէ'աղլիւմ , օլպիրնտէ մէֆթուրլիլէթ վէ մահճուպիլլէթ մէյտանա կէլէպիլլի :

Բուհանի մէ"մուրալըլըլ քիլիտէտէն խարիճտէ 'ատի էհալիտէն ֆարլըլ պիր քիպլէթ , Նիլ տէյիլ իսէ պիր զալիաղ կիլմէսի մէս'էլէսինէ կէլլի իսէք , պուհա տախի ալիլիմ ֆիքրիմիլտէ պա'ղը ի'թիրաղլար վար սըր : Վաղա'ա բուհանի մէ"մուրալար քէնտի մէ"մուրլիլլէրինէ «Ճուսաղրուլիլն» կիպի քէամի պիր խըտմէթ իճրասըլ իլէ թալսիս էտիլիլլէր իսէ տէ , պու սէպէպտէն 'ատի ճէմա'աթտան ֆարլըլ պիր սընֆ թէ'լիլ էթմէլլէր : Ինկիլիլ իսթիլպին պիրիսի քէնտի սաթիլունըլ իւլ սընֆա թաղսիմ էտիպ , անլէրէ «Լէյալ , ճէնլէլէն Էա Գիլէճէլ» (Հանըլար , էֆէնալիլլէր վէ բուհանիլէր) տէյլ իսթիլալ քէլամ էթմիլ իսէ տէ , պիլ պու թաանիֆի թահին էթմէյլ : Պիլլէ քիլիտէտէ Կէլլալ , Ալիսալալ սընֆլար տա հօղ սըր , ճիւմէսի Բրիստոստա պիրտէլլէր աիրլէր : Պօղոս տաքիալ , Անթաքիստա Եւսալլէ օլունաղլաճա սօնրա վա'ղ էթմէյն կիլիպիլ հէլլէրտէ պիր քէամի էլպիտէ կիլմէալիքտէն մա'տա , տիւքքեան աչար , չաղըրճըլըլ էտէր իալ : Պիր վա'ղ ճէմա'աթ էֆրատընտան պիրիսի օլուլ , քէնալինէ պիր Գալլալ հա «Գալլալ» տէյլ , անճաղ Բիլլամըն վա'ղ իհալէ էտիլմիլ աիր : Վէ պու Բիլլամ կիւնալիպար տալլէրէ Ալլանը Բրիստոստա օլան 'ինայլէթ միւստէսի օլաղլնտան , տալլէրէ էն թապիլի պիր թարիպտէ թէպլիլ էտիլմէլի աիր : Իմաի պիլլիմ ճէմա'աթլարմըլ արասընտա տախի բուհանիլէրի 'ատի ճէմա'աթտան ալլըլըլ , անլէրի իսու-

սուսի պիր սընֆ թանդմաղտ պիր գուլվէթլի մէջ պուլունսըղը հալտէ, հիշ տէյիլ իսէ պու մէյլի թէչլիզ էթմէմէք իշխն ըուհանի մէ՛մուրլարըմը-ղըն ըէսմի էլպիսէ կիյմէմէլէրի վոճիպ տիր:

Պիր խուսուս տահա վար տըր. — պիզտէ ըուհանի մէ՛մուրլար դայտը հայաթ իլէ պու մէ՛մուրլիյէթէ թա՛եկն ոլունմաղլար: Պիր չօպան պիր քիլիսէտէ ֆա՛րսէլի օլմատըղընը կէօրիւրսէ պաշ-դա պիր քիլիսէյէ կիտէր. հիշ պիր քիլիսէ քէնտինի տա՛վէթ էթմէզտէ, պաշդա պիր իշէ կիրմէսի պիզ-ճէ այըզ տէյիլ, ֆարզ տըր: Օ՛ կիտէր պիր մու՛ալ-լիմ օլուր, պիր տօգթօր օլուր, պիր թիճարէթ կա սէնսաթ իլէ մէչդուլ օլուր: Շու հալտէ վա՛րզ-լարըմըղ մէչդուլիյէթլէրի իլէ սէրապէր էլպիսէլէ-րինի կա գալիսաղլարընը՝ տա մը տէյիլսիյէր: Ին-կիլթէրրատա վէ Սմէրիգատա ըուհանի մէ՛մուրլա-րըն նիշէսի էլպիսէլէրինճէ փէք կէօզէ չարփայան պա՛ղը թէֆրիզէր էտէլէր, մէսէլա գրալաթլարը, եախօտ եազալարը, եախօտ սէթրի վէ եէլէքլէրի-նին եազալարը պիր ազ ֆարզը օլուր: Լաքին պիզ պուրատա պիր թէֆրիզ եափաճազ իսէք, իշէ եա-րտախը իշխն կէօզէ չարփաճազ պիր ֆարզ օլմազ կէրէք տիր:

Պիզ քէնտինի վա՛րզըղըն հէմալ պուլունսը-ղըմըղ պիր էհալիյէ Ալլահն ըուհանի իսէլա միւմ-տէսինի թապիլի վէ թէքլիֆսիզ պիր սուրէթտէ իլան էթմէքտէն իպարէթ պիր իշ տէյիլ անլայա-րազ, անլէրին կիյտիլ էլպիսէյի կիյիպ, անլէրին գուլլանսըղը լիսանը սէօյէյէրէք, օլ փէյզամը ան-լէրէ թէպլիզ էթմէյի տահա խօշ սայարըզ:

Միւթէլէֆֆա Վէր. Գեորդ Գազանճեան պիր սըրտատ ըուհանի մէ՛մուր մազամընտա պիր յալա-մէթ ի ֆէրիզէսի պուլունմատըղընտա տօլալը թազպիէ էալիաթտէ, Վէֆէնտիլէր, պիզ Փրօթէս-թան ըուհանիլէրինին յալամէթ ի ֆէրիզէսի, պիր յալամէթ ի ֆէրիզէլէրինին պուլունմամալ տըր:» տէյիլ ճէվալ վէրմիշ տիր: Իմտի պիզ Փրօթէս-թանլար ային ու յատաթ վէ ըէսմիյաթլա իպա-տէթ էթմէյէ դարչը, միւմըլին մէրթէպէ սատէ թարիզլէ իպատէթ էթմէյէ սա՛յ էթտիլիմիզ կիպի, զաննը յաճիզանէմիզճէ, քիլիսէտէ ըուհանիլի Քաշ-խարհալանտա թէֆրիզ էթմէք, վէ սէրունիտէն զիյատէ խարիճի զըյաֆէթէ էհէմիլիլէթ վէրմէք մէյլինէ դարչը, ճէմա՛աթտան վէ ճէմա՛աթ իլէ հէմ-հալ օլան վա՛րզլարըն սատէ վէ թապիլի զըյաֆէթ-լէ քէնտի վէզալիֆ ի մուզատտէսէլէրինի իֆա էթ-մէլէրի թալիլիէ էալիմիլի տիր: Պինսէն յալէյ լա՛րզլարըմըղ ճէմա՛աթլարընըն վատաթտան եօ-զարը սընֆ էֆրատըր տէրէճէսիլտա վէ քէնտի մէլ-

զըլէրինէ եազըչըր պիր հիւնն ի թապիլաթլէ կիլի-նէճէք վէ մու՛ամէլէ էտէճէք օլուրլար իսէ, զան-նըմըզա, հէր սընֆ էհալիլին հիւրմէթինէ մազ-հար օլտազլար, վէ ըէսմի էլպիսէյէ կա գալիսա-ղա պիր լիւզոււմ գալմայաճազ տըր:

ԱԶԸԴ ԳԱՓՈՒՂԱՐ

Ս՛իլէ հէքիմի Վէկէր ասէմէլէր տահա չօզ գա-լու վէ փէնճէրէլէր աչսալար, իլաճլարա փէք օ դատար ինթիյաճլարը օլմալ» տէմիշ տիր, վէ պու սէօզիլ իլէ, պիլ ֆիլիլ իճրա էալիմէզ իսէ տէ, չօզ տէֆա գիքը ու իսթիմա՛ էալիլէն պիր քէլամը քիպարը թէքրար էյլէմիշ տիր: Խարիճտէ հայաթ-պաիշ վէ ազէսիլզ պօլ պօլ թաղէ հալա պուլուն-տըղընտան, ինսանն ին՛չիւն տէօրթ տիվար տրա-սընտա օթուրուպ, պօղուզ հալալը թէքրար պէ թէքրար թէնէֆֆիւս էթմէք խուսուսընտա իսրար էթմին:

Վիւճուտէ էթմէքլիլիմիզ լաղըմ կէլէն շէյի ճա-նա հն՞ տէյիլ եալմայալըմ: Ճան տըչարըյա հէ դատար չօզ գալիուլար աչարտա, օ դատար սաղլամ, մէս՛ուտ վէ ֆա՛ալ օլուր: Անըն իշէրիյէ գալիան-մատը, քէնտինին պէօյիւք քիւչիւք զա՛լիլ վէ էն-տիշէլէրինին, խուսու՛մէթ վէ քէտէրէրինին հա-վատընը թէքրար պէ թէքրար թէնէֆֆիւս էթմէսի ճանըն մէրիզ վէ խաթթա օլմատը տէմէք տիր: Էկէր պիր քիմսէ ճէտիտ էֆքեար վէ թաղէ էմէլ ու արզուլար ազընթըլարընը իշէրիսինէ գապուլ էթմէյէ հազըր իսէ, պու կիպի էֆքեար ու ար-զուլարըն կէլէճէյի փէք չօզ գալիուլար վար տըր: Պիր թաղըմ գալիուլար վար տըր քի, սա՛րիլէրին հայաթլարը իւզէրինէ աչըլլալ, անլէրին ինթիյաճաթ վէ միւնքիլաթընը, իւմիտ վէ դօրզուլարընը պիզլէ իզհար էտէլէր, վէ պիր աստէմին դամ ու էնտի-շէլէրինին պօղուզ հալապընը տէֆ՝ ու իլալէ էթ-մէք իշխն սա՛րիլէրէ վէճ՛ ի միւնարէքէթ կէօս-թէրմէք հալալար գատար միւ՛էսալի պիր չարէ եօզ տըր: Պիր թաղըմ գալիուլար տալի վար տըր քի, աչըլլարընտա ինսանըն կէօզիլ էօնիւնէ տիւն-եանըն հայաթ ու հարէքէթէ, հուսուլ վէ մու-վաֆաղիլէթէ մալսուս վոսի՛ սահէ վէ մէյտան-լարընը պատթ էտէլէր քի պունլար իլէ իսթի-լաթտա պուլունմաղըղ՝ զիհնի հէր կիւն հէլ՛ ի պէնի պէչէրին մու՛ալէնէթինէ չիթազ էտէն եէնի գուլվէթ վէ եէնի քէչֆիլէրէ այըզ վէ ուչանըզ հալ-տէ սաղլամաղըղ վէ ինսանա եաղըչմայան հէր կէօնէ համէրա տուչըլարըր տէֆ՝ ու իլալէ էտէն պիր մէսէրիլէթ վէ հայրէթ հիսալիլէ միւթէհասսիս օլմազ տէմէք տիր:

հեղեղը իշխնոտ, սօգապարտա, քիլիսեղեղաէ, տիւք-
քիսնապարտա վէ ինսանալարն իճթիմա՝ էթալիքէրի
հէր հէրոտէ պուլուռնուրլար: Վէ լաքին վէրէմ 'իլլէ-
թինէ միւպիէլա օլան հէր քէս քէնտիլէրին իշէ-
րիլէրինտէն չըգան միգրօպլարը մահվ ու իղալէյէ չա-
լըչապար, վէրէմ 'իլլէթի սէպէպլիլէ սա՛իլլէրին մա՛-
րուզ օլաղը մուխաթարա աղ վազթաան մէվճու-
տիլէթաէն խալի գալըլար: Պու սէպէպլաէն թի-
մարճըլարմըլ խասթալարնա քէնտի 'ա՛իլլէրի
վէ գօնու գօնչուլարնըն խաթրը իշխն թիւքիւր-
սանը, միւմքին իսէ, սա՛իլլէրին հօլու իւղէրինտէ
պուլուռնան հէրլէրէ գօմսամաղըլը, աղըլարնոտ
պիւթիւն պիր չէ՛րի զէ՛իլլէյէճէք գատար չօգ
միգրօպլար պուլուռնաղըլըն, վէ քէնտիլէրին ագրա-
պա վէ տօթլարնըն տիւչլանմէյէրէք մուխաթա-
րայա մա՛րուզ գըլմաղըլը իրթիքիսաղը ճինայէթ-
տէն պաչգա պիր չէյ օլմատըլընը էօյրէտիլլէր:
Ատէմլէրէ կէզիպ օլաչըլքէն սիլա՛ս պօշպլտարադ
պիր քիմսէյի էօլտիւրմէլէրինէ միւսա՛տտէ օլուռն-
մատըլը հալտէ, վէրէմլիլէրին պիր քիմսէյի պու-
վէճէլէ էօլտիւրմէլէրինէ նի՛շխն միւսա՛տտէ օլուռն-
մաղը տըր: Պու 'իլլէթէ թուլթուլմաղա միւսթա-
'իտ պուլուռնաղար քիլլի էլլէր իլէ թա՛ամ էթմէ-
մէլի, հալսօտ վէրէմլի պիր քիմսէ իլէ 'աջնի օտապա
ուշուսամաղը տըրլար: Չօնուլարա աղըլարնոտ
քիլլի աղչէ, հալսօտ սա՛իլ չէլլէր գօմագտան սա-
ղընմաղըլը, վէ սա՛իլլէրին գուլանմըլ օլաղըլարը
պարտադ վէ թապարը էյիճէ երգամատըգճա անդէր
իլէ սու իշմէմէքիք էօյրէտիլմէլի տիր: Անդէր պօլ
պօլ թաղէ հալսաղը օլան օտապարտա ուշուսաղը
տըրլար, զիրա թաղէ հալա վէ կիւնէլ ճիւրսումէ-
լէրի մահվ ու իղալէ էտէրլէր: Թիմարճըլար՝ քիւր-
լի խաղըլար իլէ փէրտէլէրին մուխաթարաղը օլմա-
լարնըն սէպէպլէրինի վէ թօղար թօլրապլար ի-
չինտէ սիւրիւնէն էթէքլէրին խանէյէ վէրէմ 'իլլէ-
թի թօլսումը կէթիւրմէլէրի գապիլ օլտըլընը, վէ
'իլլէթին միգրօպ վէ թօլսուլարնըն մահվ ու իղա-
լէ իշխն հէր նէվ՝ թէտապլիր ի ի՛թիլլաթիլէ իթ-
թիլաղ օլուռնաղտան պաչգա, վիւճուսըն տալի
'իլլէթ թօլսումընըն էսալճէտէ հէրլէչմէք խուսու-
սընսաքի հէփ ճէհալէրինէ մուգալմէմէթ էտէպլի-
մէսի իշխն միւմքին օլան էն էյի հալտէ մուհա-
ֆաղա օլուռնաղը կէրէք օլաղըլընը իղա՛ս ու պէ-
յան էտէրլէր: Ճիւրսուլմէլէրին նէչվ ու նէմաղա-
րնոտ մալսուս սիր մահալ հաղըլլաղըլընսան, սօղուզ
պլմաղըլը տա՛իմա մուխաթարաղը տըր: Ֆէնա հալա
իշխնտէ իշլէմէքիք, հալաղարը էյի թէճալիտ
էտիլմէմիլ օտապարտա ուշուսաղըլը, ին-
սանը պէպլէմէյէն թա՛ամլար կէմէքլիք ճիւմէլէթէն

ճիլէր 'իլլէթիլէրինէ թուլթուլմաղա մէյիպ պուլու-
նան քիմսէլէրին՝ 'իլլէթէ գարչը գօմաղըլըլա մալս-
սուս մէթանէթ ի պէտէնիլլէրինի թէնպիլ էտէր-
լէր: Տիւչմէնի մուխաթարաղը գըլան չէ՛յ տա՛իմա
անըն հաճմ ու գըլթաղը տէյիլ տիր: Գուչլար ի-
չինտէ էն ուֆաղը օլան օղուլտայան գուչ (նստ-
miug bird) գարղայը քէնտի կուլապընսան գօղա
պիլիր: Ուֆաճըգ պիր երան գօճաման պիր ֆի-
լի էօլտիւրէ պիլիր: Պի՛աջնի՛ն անսաղ էն գուլվէթիլ
պիր խուրտէպին իլէ թէմիլիլ էտէպլիլլիլլին պիր վէ-
րէմ միգրօպը ինսանըն՝ առու ի էքպլէրլէրինտէն պի-
րաի տիր: Միւլթէմէտտին մէմէքէթլէրին պէօյիւք
չէ՛րլէրինտէ վէրէմտէն վէֆաթ էտէնլէրին մըղ-
տարնըն աղալթմաղ խուսուսընսա զաթէն պէօ-
յիւք թէրաղըլը աղըլարը աթըլմըլ տըր, վէ թա՛-
լիլլի թիմարճը քէնտիլլին իշպու թէրաղըլը ի-
չինտէքի հիսսէսինտէն տօլայը պիհագղըն միւսա-
նի վէ միւլթիլիլ օլա պիլիր:

ԻՆԿԻԼԻԶ ՄՈՒՍԱԼԻԻՄԼԻԻՆ ԱՄԵՐԻԳԱՅԸ

ԶԻՅԱՐԵԹԼԻԻ

(Յ. Գ. Գ.)

Մը. Մօղլի նամ պիր Ինկիլիլ՝ Ինկիլլէրաաու-
քի մու՛ալլիմէրին Մ. Ամէրիգա վէ Գանատա մէք-
թէպլէրինին ուսուլը թա՛լիմ ու թէրալիլլանտէն իս-
թիֆատէ էթմէլէրինի արդու էտէրէք, խուսուսի
պիր թէչէպլիւստէ պուլուռնմըլ տըր. չէօյլէ քի,
միւմալիլլէ՛ կէրէք Մ. Ամէրիգատա վէ կէրէք Գա-
նատատա էն զիյատէ միւլթէրաղըլը հալտէ պուլու-
նան մէքիսաթիլլին հէյէթ ի խտարէլէրի իլէ կէօ-
րիւչէրէք, Ինկիլիլ մու՛ալլիմ վէ մու՛ալլիմէլէրին
կէլիլ, օլ մէքթէպլէրին ուսուլը թէտրիս ու թա՛-
լիլլին միւլթալա՛ էթմէլէրինէ միւսա՛տտէլէրինի
խաթիհաղ էթմիլ, վէ պու մու՛ալլիմ վէ մու՛ալլի-
մէլէրին Աթլանթիլի սայքի մէճճանէն կէչմէլէրի,
վէ Մ. Ամէրիգա վէ Գանատատա գալաճաղարը
չէ՛րլէրտէ ուճուզ պիր հօլտա կէչինէ պիլմէլէրի,
վէ հէր կիթալիլլէրի հէրաէ միւլէսսէսաթը 'իլմիլլէ-
յի միւլքէմէլ պիր սուրէթտէ կէօրիւպ, ուսուլ-
լարնա վաղըֆ օլապիլմէլէրի իշխն հէր պիր վա-
սըթայը թէտարիլ էթմիլ տիր: Պուռնու իւղէրինէ
Ինկիլլէրաաուան 400 գատար մու՛ալլիմ վէ մու՛ալ-
լիմէլէր պու կիւնլէրտէ Մ. Ամէրիգայո կիթմիլ
տիրլէր: Քէնտի իշլէրինէ Նիւ Եօրգաան պաչլաղար
Գօլըմիլա տարիւլֆիւնուսըլը քէ՛խիլլին վէ Նիւ Եօր-
ղըն Մէքիսաթիլլ հէյէթ ի խտարէլլին մու՛ալլէնէ-
թիլլէ կէրէք մէղքիւր տարիւլֆիւնուսըլը, վէ կէրէք
չէ՛րլին մէքիսաթիլլ 'առիլլէսինի զիյարէթ վէ ու-
սուլարնըն միւլթալա՛ էլլէտիլլէր: Օրատան մէմ-

լէքէթին սա՛իր չէ՛րդէրինէ տէ կիտիպ, '30 դատար մահապլէրտէքի միւ՛հասէսաթ ք 'իւմիյէյի զիյարէթ էթտիլէր: Մ. Ամէրիգատա իշլէրինի պիթիւրաիքտէն սօնրա, օրոտան Գանատայա կէհմիշ տիլէր, վէ չիմտի տէ օլ մէմլէքէթին միւ՛հասէսաթ ք 'իւմիյէյի զիյարէթ վէ միւթալա՛տ էթմէքտէ տիլէր: Պու միւնասէպէթլէ Մր. Մօղլինին Թայֆլառ նէշր օլունան պիւր մէքթուպլընտա Ամէրիգա մէքթէպլէրինէ տա՛իր վէրիլէն մալլուամթ փէք շալան ք տիլգալթ օլուպ, անտէն պա՛ղը ֆըգրալար իգթիպառ էտէրիլ:

«Թա՛լիմ ու թէրպիյէնին զըյմէթ վէ էհէմմիյէթինէ Ամէրիգալըտըն փէք պէօյիւք իմանը վար տըր: Էլվէլա, հէր չօճուղըն քէնտի մէտար ք թէ՛՛այիւլէլէնիւ միւսթագիմ պիւր թարիպլէ իսթիւնալ էթմէսինէ թա՛լիմ ու թէրպիյէնին պիւր վասըթա ի էլլէմ օլտըղընա ինանըլար: Սանիյէն, թալէպէնին ախլազի միյարընը թէրֆի՛ էթմէքտէ, վէ անլէրէ չէ՛րդէր մագամընտա քէնտիլէրին վազիֆէլէրինի էօյրէթմէքտէ թա՛լիմ ու թէրպիյէնին լիւզսմընը հիսս էտիյօրլար: Թա՛լիմ ու թէրպիյէնի պու նէվ՛ պիւր իման հէյէթ ի իճթիմա՛լիյէնին հէր սընֆը արասընտա կէօրիւլմէքտէ տիւր: Ամէրիգալըտըն իթթիլաազ էթտիյի թա՛լիմ ու թէրպիյէն ուսուլընըն մատտի մէհաֆիլի՛ մէմլէքէթին սէրվէթէ թէրազըլընտան վէ տարիւլֆիւնուլար թալէպէսինին իթմամը միւստաէթ էտէր էթմէղ իշ պուլմալարընտան աշիքէար տըր:

Մ. Ամէրիգանըն էն պէլլի խուսուպարընտան պիւրի տէ շու տըր քի, քիմարըկարթընտան տար իւլ ֆիւնուլառ դատար պիլլիւմիէ մէքթէպլէրտէ թէտրիլաթ սայքի մէճճանէն օլտըղը հալտէ, հէր սընֆ էհալի պուլունտան քէամիլէն իսթիֆատէ էթմէքտէ տիլէր: Պու ուսուլը պիլլիմ [իւկիլթէրրա՛նըն] ուսուլըմըղ իլէ մուգայէսէ էտէրսէն, պուլընըն ըրւճհանիյէթինի կէօրիւրսիւն: Պիլտէ 'ալի տէրէ՛ճէտէն թա՛լիմ ու թէրպիյէ զէնկիլէրէ մախսուս օլուպ, ֆաղիլլէր իսէ ի՛անէ իլէ օլուլար:

Շու հաղիպաթ տըր քի, Ամէրիգատա հէր սընֆ էհալի հայաթ վէ մէշղուլիյէթէն աշվալըն թէպտիլ օլմագառ իտիյինի, վէ իշլէր միւթէխասիպլէր էլլինէ կէհմէքտէ օլտըղընը հիսս էթմէքտէ տիլէր: Պու սէպէպտէն թիճարէթ վէ սէն՛աթ մէքթէպլէրինէ էհէմմիյէթ վէրմէքտէ տիլէր:

Ամէրիգալը զիյարէթ էտէն մու՛ալլիմէրիմիլլին հաղարը տիլգալթընը ճէլպ էտէն պիւր չէյ տէ մու՛ալլիմէր իլէ շալիւրալէրին արասընտա պուլունտան սըղը 'ալապ վէ միւնասէպէթ օլմուշ տըր: Մէքթէպլէրտէ վուզու՛ պուլան կէճէ մէճլիլէրինէ

շալիւրալէրին վալլուտէնի տէ տա՛վէթ էտիլլը, վէ պու կօլտա վալլուտէնի տալի մու՛ալլիմէր իլէ 'ալապ փէյտա էտէրլէր:

Շալիւրալէր քէնտի միւթալա՛ալարընը վէ օլ միւթալա՛ալարըն տէլիլէրինի 'ալէնէն իֆատէ էթմէյէ սէվգ էթմէք ուսուլարը տա փէք ֆա՛րաէլլի տիւր:

Ամէրիգատա հաղարը տիլգալթըմըղը ճէլպ էյլէյէն պիւր չէյ տէ՛ մէմլէքէթտէ սէրվէթ ու սաման ճիհէթիլէ կէօրիւլէն իտարիլ իւլ 'ատէ մուվաֆֆապլէթ տիւր: Պէլքի տէ պու ճիհէթտէ էն պէօյիւք թէհիլքէ շուրատա տըր քի, Ամէրիգանըն հէր սընֆ էհալիտի արասընտա մա՛րիլէթ միյարըն էլւքսէլմէքտէ, հաթթիա իֆրաթա վարմագառ տըր: Տիւնքի կիւն լէզա՛լիզտէն 'ատտ օլունան չէյլէր պու կիւն լիւզուլմ սայլըլըյօրլար: Պուլըն սօնու նէրէյէ վալաճաղընը քիմսէ պիլմէղ: Վէ իշլէ միւսթագիլէլին թէհիլքէսի տէ պուլառա տըր: Տէմէյէ մէճպուլըմ քի, էկէր Մ. Ամէրիգա էհալիսինին պու միւսրիֆիլլիլի զապլթ ու իտարէ օլունմայարապ տէ՛վամ էտէրսէ, մէմլէքէթին սէրվէթի քէնտիլէրի տահա պէօյիւք պիւր պէլայա, էա՛նի իզթիտարաղըլը վէ ախլազի թէտէնիյէ գաղուլայաճաղ տըր: Վաղթըլա Ամէրիգատա հէր չէյ թէֆէրրու՛աթըլէ միւքէմմէլ պիւր սուրէթտէ իճրա օլունուլ իտի, չիմտի իսէ իշ պէօյէ տէյիլ տիւր: Հէր չէյ 'աճէլէ իլէ վէ իւսթիւնքէօյիւ պիւր սուրէթտէ էթմէյէ մէյլ վար տըր:

Պուլունտան մա՛տա, Ամէրիգանըն պէօյիւք սէրմալէտարան տա՛լիլէսինտէ սաղլամ օլմայան խուսուլալը կէօրիւլմէքտէ տիւր: Հէլէ քի օլպիւր թարաֆատան էֆէրաըլը ամմէ պու սու՛ ի իսթիմալաթը իլլա՛ էթմէք ճէհալիտէ պուլունմագառ տըր:

Վազա՛տ տիւննանըն միլլէթլէրի կիթաիքճէ տահա զէնիլին օլմագառ տըրլար: Լաքին էկէր պու մատտի թէրաղըլը իլէ պէրապլէր, սէրվէթտէն հալը օլան մէ՛սուլիյէթլէրին իսթիլգամէթլէ իճրաղընա սա՛յ էտիլմէյէճէք իսէ, պու սէրվէթ օլմատա հալիլիլ տահա էյի օլուր:

ԽԱԼԻՍ ԶԱՄԻՐ

(Վեր. Գալէ Ապլանագաթն, Մէրդէֆու)

2.

4. Զամիլին հաղարըլը իմանը զա՛րիֆլէնտիլէր: Պու կիւն էփէյի պէօյիւք վէ գուլվէթլի իման իլէ չարըլա կիտէրսին. գապիհ գաղանճ ֆուրսաթլարը կէլալիլնտէ ուֆաճըղ պիւր կալան իլէ էյի պիւր քէար էտէրսին. կա պիւրիսի սէնի կիւճէնտիլլը, անա հիատէթլէնիլլին, վէ կա տիւր-

քեանս գծնչուն սէնտէն զիյստէ քեար էտէր, անա հասէտ էտէրսին: Ազգամ տահա զա'իֆ վէ արըզ իման իլէ էվէ կէլէճէյին չիւպհէսիդ տիր: Ինթի- մալ քի քիսէն տահա տօլու, ֆազաթ զալալին վէ իմաննս պօշալմըզ վէ էքսիլմիլ տիր, պուռնստ հիչ չիւպհէ կօգ տըր: Պու՝ պինդէր վէ ծն պինդէրին թէ'էսսիւֆ իլէ վազըֆ օլտըզլարը պիր հազիզաթ տըր: Թապի'ի պուռնս պա թէճրիպէ սէն տէ թաս- տիզ էտէրսին: Իման զա'իֆլէյիննս պիրիճէք սէ- պէպի վիճառնսն փաք սազլանըլմամստը տըր: Ի- մանըլմըզն կիւլէսի վէ էմնիյէթիմիլին փասը պու- տըր: Պօղոս րէսուլ, պա'ղը քիմսէլէրին չայանը թէ'էսսիւֆ թէճրիպէլէրիյէ 'այնի հազիզաթը թաս- տիզ էտէր: «Պուռնս իսէ պա'ղըլար րէստ էթմիլ օլմալարըլա իման խուսուսընտա զարգ օլտուլար», ետ'նի «խալիս զամիր»ի «րէտա» վէ «նափաք է- տէն» քիմսէ նէ՝ օլտու: զարգ օլտու: Նէ՝ խու- սուստա զարգ օլտու: Իման խուսուսընտա, ետ- նի րուհըն սէֆինէսինն էմնիյէթինն թէ'մին է- տէն վէ անը մէ'սուս զըլըպ, էօլիւմսիւղլիյէ կէօ- թիւրէն իման զարգ օլտու, մահվ օլտու: Նալէհան զուհուր էտէն պէլիյէյէ, խաթաթըլը վէ էօլիւմ տալըլարընս թէհամմիւլ էտէմէտի: Նափաք զա- միրին սէմէրէսի օլտն պէօյլէ պիր հալըն սօնու նէ՝րէյէ վարըր: Իւմիտիլիք, մէզհէպսիլիլիք, Ալ- լահըլըլըլ: վէ պու խաթապիլիյէ վէ փէրիչանիյէ- թին իսէ սէպէպի եինէ 'այնիսի տիր: պու փէք պէրրազ վէ ինքեար գապուլ էթմէզ պիր հազի- զաթ տըր:

Զամիր նէ գատար խալիս իսէ, իման տալիս օլ գատար չօգ վէ գուլվէթի տիր: պիլ 'աքս զամիր նէ գատար նափաք իսէ, իման տալիս օլ գատար ալ վէ զա'իֆ տիր: Պիր զէման տիրի իմանս մա- լէք, 'աշղը միւ'մինլէր կիպի կէօրիւնիւր իքէն, նիհայէթ Քրիստոսըն ուլուհիյէթինն ինքեարս վէ պիւսապիւթիւն տինսիլիյէ տիւչէն քիմսէլէրին գուսուրարը պուռնստընտա տըր: Ալսլաղի հիչ պիր գապահաթ իլէ իթհամ օլունամըզ օլմալարը միւհ- թէմիլ տիր: Օլա պիլիք քի օլ նափաքըլը եալընըլ պիր Ալլահա վէ պիր տէ քէնտի գամիրլէրինէ մա- լիւմ պիր սըրըր հալինտէ գալսն, ֆազաթ պիր ճիհէթատն պիր հազիլի գուսուրիյէթ վար իսէ, աի- կէր պիր ճիհէթատն էյիյի պիլիպ տէ իչէմէմէքտէ վէ իչէմէմէքլէ գամիրինն քէօրլէթմէքտէ գապա- հաթըլ տըրլար: չիւնքի կալան սէօյլէմէք վէ խըր- սըլըլըլ էթմէք իլէ, էյիյի պիլիպ տէ իճրա էթմէ- մէնն գամիր իւղէրինէ օլտն թէ'սիրի 'այնի տիր: Իման իլէ թաթհի օլունամուլ գամիր հէր իքի ճի- հէթատն տէ փաք սազլանըլարգտա նէ տինսիլիյէ

վէ նէ տէ Քրիստոսըն ուլուհիյէթինն ինքեարս սափըլա պիլիք: Յիսուսըն փաք գամըլա փաքլէն- միլ օլտն գամիր վէ անն իլէ փաք հըֆղ օլուն- մուլ օլտն գալպ Անըն ուլուհիյէթի վէ խէլաս- քեարըլը իչիւն զէրրէ գատար չիւպհէ էտէմէզ:

Պուռնստն տէհէթլի պիր նէթիճէ խաթինթաճ օլունուր: — Շէյթանս թէպիւմ օլունամադ: Զամի- րին նափաքըլըլ տաէմի իչթէ պուրալարս գատար սիւրիւքլէր: Իման վասըթասըլա կիւնահըն էլինտէն խէլաս օլմուլ իտի, չէյթան իսէ վէք մէ'յուս օլտ- րազ անը թէքրար էլտէ էթմէք իչիւն չարէլէր վէ վասըթալար արաշտըրմագտա խաթ: ֆազաթ չիքեար տահա գուլվէթիլ օլտնն վասըթասըլա գուր- թուլմուլ իտի, վէ եհնի պուլմուլ օլտըլը ինչուս- քեարըլ իլէ խէնտան իտի: Կիւնահըն խէվֆի տա- 'իմա գալալիստէ վէ վազիֆէլէրինն մէսէրրէթիլէ էփէյի պիր միւստէթ սէյիրտիլ իտի:

Նամա'լիւմ պիր միւնասէպէթլէ Դաւիթ, Պես- րոս վէ պաշգա պիր չօգ խրիսթիյանլար կիպի, — վէ թէ'էսսիւֆ իլէ իթիւրաֆ էտէրիւմ քի շախի թէճրիպէմ տախի պէօյլէ օլմուլ տըր — կէրի եր- գըլըլար, իմանտա զա'իֆլէնիլէր, վէ թէքրար չէյթանն էլինէ տիւչէլէր: Ահ, տէհէթլի հալ: էկէր տիրի ('այնի վազիթտա մէրհամէթլի) Ալլահըն էլինէ տիւչմէք տէհէթլի իսէ, մէրհամէթիւլ վէ զալիւմ չէյթանն էլինէ տիւչմէք տահա նէ՝ գատար զիյատէ տէհէթլի օլմալը տըր: Շէյթան պէօյլէլէ- րէ «քիւֆր էթմէյի էօյրէտէնէ գատար» էյի տէրս վէրիլ:

Զամիրի նափաք էթմէք չէյթանը իղզապ էթ- մէք տէմէք տիր: Փաք սազլանըլարս տահա զի- յատէ տիւչմէն իսէ տէ, անա պիր չէյ հափամադ, չիւնքի իմանը տիրի տիր, վէ անն իլէ չէյթանս գալիպ օլուր:

Յ. Բէսուլ 'էօմիւր օգիանսընտա սէֆէր է- տէն քիմսէլէրին գալըլարը իչիւն իքի քիւրէք միւչահատէ էտէր: պիրիսի իման, վէ տիկէրի խա- լիս գամիր: Պու իքի քիւրէքլէր իլէ սէֆէր էտէն գալըլ (ա) րիւզիկար, պուլտար վէ հաթթա էլէք- թրիզ գուլվէթլէրիլէ հարաքէթ էտէն գալըլ վէ վափօրլարտան զիյատէ սէրի իւլ հարաքէ տիր: (բ) էնիւնէ տալըլար, պօրալար վէ ֆուրթուրալար չըգալար հէր վէճ իլէ էմնիյէթի կիտէր: հէր պիր միւմանս'աթըլ երթըլ կէչէր վէ սիւրաթըլ էքսիլ- մէզ: Իչթէ պու սէպէպտէն «Պիլի Քրիստոսըն մուհապէթիստէն քիմ ալըրա պիլիք» վէ «Պէնի թազվիլէ էտէնն վասըթասըլա հէր չէյէ մուգ- թէտիլ իմ» տէր: աշղ իլէ թէրէնիւմ էտէր: Ի- մանը վէ խալիս գամիրի հըֆղ էտէն էլպէթթէ

չափ ու խնամանք ունիւր. սէլամէթ վէ էմնիյէթ սէլ կիլաի ճօշղուն ունիւր, պօլ ունիւր: «Մէյուս կիլաի», փազաթ «չօղլարը մէսրուր էտէր»:

Բուհ իւլ Գուստ իլէ, զայրիլէրին ինթիյաճաթը իլէ, մուհապէթ Ուլլահ իլէ, վէ հաթթա քէն-տինի մուհաիլէ էտիպ, քէնտինի ինթին սուլի զանն-տա պուլունանկարա դարչը մուհապէթ իլէ սո-լու տըր: Թաղաիր օլունտըպաթ թէքէպուլուր էթ-մէզ, մուհաիլէզէ օլունտըպաթ դաթ ը իւմիտ էթ-մէզ. ֆազաթ քէնտի իմանընա պիլիթիմատ դամի-րինի խալիս սաղլամամաղա պաչլար իսէ, վէ ետիօտ գալլինէ պիր ճիհէթտէն պիր չիւրիւքլիւք կիրմէ-սինէ միւսաճատէ էտէր իսէ, նէ գատարտա ճիւտու-յէթփէրլէր օլտա, խալիս դամիրի բէտա էթմիլ օլունտըպա իմանընը դաթիլէնտիւրմիլ վէ մահվ էթմիլ խալիլինի պուլունաճաճ: Էյ վահ, քէնտի քէնտիսինի պիւսալիլէթին ետնըլմըլ պուլունաճաճ. մալիք օլմազ դաննընտա պուլունտըպա իմանընըն չէյթմանի օլտը-ղընը, վէ անըն իլէ էթիւմիւն դալիմ տարպէլէրի-նէ վէ կիւնտիւն ճաղիպէսինէ մուհապէթմէթ էթ-մէք միւմքինտիլ օլտըղընը անըպաճաճ: «Իման խուսուսընտա դարգ օլտըլար» Տէհէթիլի խարա-պիլէթ: Սէպէպլի: Ուֆաթ թէֆէք կիւնտիւնար վէ էհէմիլէթսիլ 'ատա օլունտա թէքիտաիւլաթ իլէ դամիրի խալիս թուլթմամազ: Ֆազաթ էլիլէճէ տէնիլմիլ օլտըղը կիլաի, էկէր իման սօղրու, վէ դամիր խալիս իսէ, չալիքպէրէ եթիլիլա, ան-լէրի էպէտի խարապիլէթտէն սաղլընտըրան Յի-սուսըն մուհապէթի իմատա եթիլիլ. վէ լա-քին պուլ մուհապէթտէն պիլ քիւլիլէ մահրուլ օլտարազ քէնտի քէնտիլէրինի էպէտի խարապիլէթէ թէպլիմ էտէն քիմէլէրին ահվալը հաղիգաթէն չալան ը թէ'էսպիւֆ տիր. անլէրի Ալլահ գուրթա-րա: Ֆազաթ նէ մուլթու, նէ միւպարէք տիր օլ տտէմ քի, դամիրինի տա'իմա փաք սաղլաշարազ եաչամըլ վէ եաչամաղտա տըր, վէ չէյթմանըն թաղալիմ էթտիլի տճը գատէհի հիլ թաթմամըլ տըր:

Իմտի իման վէ խալիս դամիրէ մալիք օլ-մազ իլիւն նէ ետիմաղընը: Մալիք օլտըղը-մըլ իման իլէ դամիրին խալիլիլինէ կէճէ կիւն-տիւլա տիգալթ էթմէքտէ օլուպ, անը խաչըն էօնիւնէ գօմաղընը: Պու խուսուսա տիգալթ էտէլիմ քի բուհըն սօղլըլընտ մալիք օլտըլմ: Բուհ իլէ սօղլու օլմաղըլ էմնիյէթ վէ սէլամէթէ պէօյիւք պիր վապըթա տըր: Բուհ իւլ Գուստ դա-միրին խալիս սաղլամամաղտա վէ տահա ալաշա-մաղնա էն 'աճիլ պիր վապըթա տըր: Իման, խա-լիս դամիր վէ Բուհըն սօղլուլըն իլէ թէքաղը

էտէլիմ: Իչպու թարիգտէ թէքաղը վէ նէչվ ու նէմա դամիրի նափաքլամաղա պրաղմաղ:

Իման վէ խալիս դամիր իքի քիւրէք հալիտէ էլիմիլտէ օլտարազ, Բուհ իւլ Գուստըն մուհապէթի իլէ իլլէմէլի իլ: Տա'իմա իլլէմէք վէ էպէտի-յէթ իլէ 'ալապատար պէօյիւք պէօյիւք իլլէր իլ-լէմէք դամիրի նափաքլամաղ համադաթընտան պիւ-զի իսէլտա էտէր: Մալիֆի տո'ւա վէ Գիթ. Մուգ. գրա'աթը պու իլտէ պէօյիւք մէտար օլուրար, վէ նիհալէթ խաչա սաղլմաղ, անտ իթիմատ էթմէք, Յիսուսա սըղընմաղ վէ անըն ալըզ պաղուլարընա տիլմազ պիլէ քիտաիլ էմնիյէթ վէրէ պիլիլէր: Բապալ պիլէ իմատա էլլէյէ. իման խուսուսընտա չաղպանմաղտա օլանկարը գուրթաթա. կիւնտի-տան սալիմ օլանկարը հըֆղ էտէ. «Վէ իմանը վէ խալիս դամիրի հըֆղ էտէն»:

Ս Օ Ն

«ՃԵՆԱՆ ՊԱՊԱ»

Վաթանը օլան Մարաշտա, հէմ տալի Ատա-նա, Թարսուս վէ Մէրսինտէ ճէնա Պապա իմա իլէ մարուֆ օլան ճէնան Փանոս աղա, 'էօմիւրիւն անճազ սօն իքի սէնէլէրինի Մէրսինտէ կէչիլմիլ օլուպ, Յուսուլ. Յնճը կէճէ սա'աթ պէչ բատալէ-րինտէ սէպալէթինտէն պէրու խըտմէթ էթտիլի Բապալընա ինթիպալ էլլէմիլ տիր:

Միւլթէվէֆֆա հէր նէ գատար 73 եաչընտա ի-տի իսէ տէ, եինէ տէ փէք տինճ վէ գուլիլէթիլ պիր քիմէս իտի: Պու դաթ 24 եաչընտա իքէն Խնճիլի քիլիսէյէ տալիլ օլմուշ, վէ հէման օ սէնէ Մարաշըն Տիւանըլ Խնճիլի քիլիսէսինէ ա'ղա դա-պուլ օլունմուշ տըր: Չօլ կէչմէղտէն ա'ղա օլտը-ղը քիլիսէյէ չէմմա ինթիլտաղ օլունտարազ, օլ զէ-մանտան Թարսուսա կէօշտիլիլ վաղթա գատար, 25 սէնէ գատար պիր միւստէթ, օլ քիլիսէտէ չէմ-մաղըզ մէ'մուրիլէթինտէ էմնիյէթ վէ սատաղաթ-լա իֆա ի վաղիֆէ էլլէմիլ տիր:

Պու դաթըն 13 էվապը օլուպ, անլէրտէն 4իւ փէք քիւլիւք իքէն վէֆաթ էլլէմիլ, վէ էլիլէվ 7 օլլու, 2 զըլը վէ իքինճի զէվճէսի պէրհայաթ տըրլար:

Օթուլ սէնէտէն պէրու տիւրլիւ եօլար իլէ Ալլահըն էլլիտէ ֆա'իտէլի պիր 'ալէթ օլմուշ, նիլէ ելլէրտէ ինթիլիլա ը բուհանիլէ վապըթա օլմուշ, վէ հաթթա Թարսուս վէ Գօնեստա օլան զօլէճ-լէրին թէ'սիլինէ սօղլուտան վապըթա օլմուշ օլան Վիք. Յարուլիւն ճէնանտան անըն իլք օլլու տըր: Իքինճի օլլու Կարապետ աղա ճէնանտան վալիտէյ-

նի իլէ պլրլիքտէ պլիւթիւն 'ա'իլէնին պաշնոտս Մէրսիստէ պուլուսուլօր: Պէշինճի օղլու Վեր. Մելգոն ձէնանեան չիմաի Գօնեատա հէմ քիլիսէ- նին չօպանը, հէմ աէ գօլէճաէ մու'ալլիսի տիր: Էն քիւշիւք օղլու աօգլթօր օլմադ իւզրէ, Ամէրի- դատա թահսիլ էթմէքտէ տիր: Օլ պիր իւշ օղլու- լարնըն իքիսի սէն'աթ վէ պիրի թիճարէթ իլէ մէշուլ տըրլար: Գըզընըն պիրիսի Ատանա գըզ- լար մէքթէպի 'ալիսինտէն մէ'ղունէ օլուպ, պու- րատա միւթէէնիլ տիր: Օլ պիրիսի Մար'աշ գօ- լէճինին միւնթէհիլէսի օլուպ, Հաճընտա Տօգ. Սա- մուէլ Ժամկոչեանըն գէվճէսի տիր:

Պէշիւք օղլու Վեր. Յարուլթիւն ձէնանեանըն թարսուս գօլէճինի թէ'սիս էթմէք իւզրէ, Ամէրի- դատան կէլմէսինտէն իքի սէնէ սօնրա, եա'նի 1890տա 'ա'իլէճէ պիրլիքտէ պուլուսմադ արզուսը իլէ ձէնան Պապա է'լ ի պէշիլիլէ թարսուսա նազլը մէքեան էլլէտի: Պուրատա տախի օլ ալըմըշ իտիլի րուհանի խըսմէթտէ պուլնուսուլ, օղլունըն խտարէ էթմէքտէ օլաղը գըզլար էլթամ մէքթէպլինտէ փէ- տէրլիք վազիթէսինի իֆա էլլէտի: Հէիլ պու շէլլէրի եաղմադտան մաղսէս պու զաթըն, իշինտէ եաշա- տըզը քիլիսէլէրէ վէ ձէմա'աթլարա իֆա էլլէմիշ ի- տիլի եիւքսէք խըսմէթի կէօսթէրմէքլէ պէրապէր, պիր էլի փէսէք մաղամընտա էվապարընտա տախի չօգ եիւքսէք վէ էլի խըսմէթլէր էլլէմիշ իտիլինի, վէ նէպլինի քէնտիսինտէն չօգ զիյատէ եիւքսէլ- տէն, վէ սնլէրի քէնտիսինտէն զիյատէ հէ'լէթ ի իճթիւմ'իլլէյէ միւֆիտ գըզան վէ իմթիտալա լայըզ պիր փէտէր օլաղընը կէօսթէրմէք տիր: Հէիլ պու շէլլէրին թէմէլինտէ տուրան շէյ իսէ անըն թաղ- վտար վէ թա'լիս ու թէրպիլլէյէ էհէմմիլլէթ վէրմէսի վէ էվապարընը թաղվալա ալըշարըմըշ օլաղըլ տի աշիքեար տըր: Անըն 30 սէնէսէն պէրու ֆամիլեա տու'աղընտ սէվտոմ էթմէք 'ատէթի էլլէէլմ էն ի- լէրիտէ օլան խըսթիյանիլարա էօրնէք օլաճադ հալ- տէ իտի: Անըն Մէրսիստէ օլան պու սօն իքի սէ- նէլէք 'էօմրիւ իսէ տա'իմի պիր տու'ա 'էօմրիւ օլ- մուշ տըր:

Անճադ իքի պուշուգ կիւն եաթաղտա գալար, խասթաղընըն պու գըսա զէմանընտա սըհէթ պուլմտը իշինտ աօգլթօր վէ 'ա'իլէսի թարաֆըն- տան կէօսթէրլէն ճիւմլէ դայրէթէ րաղմէն, քէն- տիսի թէտալիլլէ էհէմմիլլէթ վէրմէսի, վէ սաղալ- մաղա տա ալըզու կէօսթէրմէյիլ, սէօլլէյէմէտի- յինտէն անճադ «Եա' Յիսուս» տէյերէք, ֆիքըր վէ գաղպլինի Յիսուստա օլաղընը անգաթմաղ- տա խալ:

Անըն հայաթընը տտէմլէրին խայրընտ իսթի-

մալ էտէն Ալլա' էօլիւմիւնիւ տախի չօղլարըն Բէ- լամ Ուլլա'ը տինլէյիլ միւսթէֆիա օլմաղարը ի- շիւն իսթիմալ էլլէտի:

ձէնան Պապա Մէրսիստէ պիր միւսաֆիր օլ- մապընտ վէ օրատա 60 նուֆուստան իսպարէթ պիր Փրօ. ձէմա'աթ իշինտէ պուլուսմապընտ րաղմէն, ձէնաղէսինտէ 400 գատար քիմսէլէր հուլուրալը իլէ անտա տօլրու թաշլարալարը հիւրմէթի կէօս- թէրտիլէր:

ձէնաղէտէ Ատանա քիլիսէսի թարաֆընտան, Պատ. Ս.Էտիս Տ. Կարապետեան վէ թարսուստան պաշա տօսթլար իլէ պէրապէր գօլէճին մու'ալլի- մունը թարաֆընտան Փրօֆ. Սիմօն էֆ. Բիւփէլ- եան հաղըր պուլուսուլար:

Էվտէ, քիլիսէտէ, վէ մէզարտա պաղատէ մէզ- քիւր իքի միւսաֆիրլէր, վէ քիլիսէնին վա'լիլի ձէ- նաղէ պալընտա խըսմէթ էլլէտիլէր:

Իմաի վաթմանընտա օլան ճիւմլէ աղրապա վէ աստըզապընտ, վէ եէտի ֆարպըլ եէրլէրտէ պու- լունտ 39 նուֆուստան իսպարէթ 'ա'իլէսի էֆրա- տընտ թաղիլէ մաղամընտա ձէնան Պապանըն 30 սէնէսէն պէրու ուղրուսա եաշատըզը Բապապա վէֆաթ էլլէտիլլինի իսպար, վէ ճիւմլէ ֆամիլեա պալընտա օլանլարըն անըն մէսէք ի հայաթընտ իմթիտալ էլլէմէլէրլինի արզու, վէ Բապապան իս- թիւրնամ էտէրիլ:

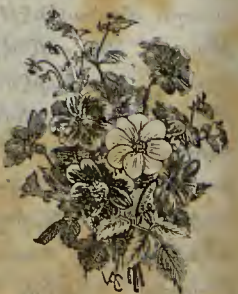
Հ. ԿԵՕԳՐԱԼԱՅՏՈՐՆԱՅ

ՊԱՂՁԵԼԵՐԻ ՄԱՆՍՈՒՍ ՉԻՉԵՔԼԵՐ

Եաղ իշինտ 6 փաքէթ ա'լա չիչէք թօխումարը, 6 փաքէթ մուֆիտ սէպղէ թօխումարը, 2 Կատիօրի նամ զանապղ չի- չէյի, 2 Գաննա Գրօզի (քէ- նէլիլ չիչէյի), 2 Ալման սու- սէնի, 1 Տալիա Գաղթու, 3 շաղալիլ վէ 2 տիւլիւն չիչէյի (renoucle), եա'նի 12 քէօք վէ պասալար: Իշուլ իւշ թաղըմտան հէր հանկը պիրիսի 6 տանէ պիրէր զուրուշըզ փօսթա փուլը մուղապլինտէ փօսթա իլէ կէօնտէրիլի: Արզու էտէն զէվաթ աթիտէքի տարէսէ միւրաճա'աթլէթ- մէլի տիր:

Ատրէս. Établissement Horticole de Therapia
Constantinople 26—13

Եաղըն կէնճէլլին տու'ա մէճիսի ալաթ. սա'աթ 9² տա Գուսպալուսա Բէսթաէ ին'իլատա էտէճէք տիր:

ՇՈՒՂԻՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՑԷ

Φημερ. 10 23, 1907

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Տէրխիս'ապէլէ . Տիվանը Հիւմայունը թէքծիւմանը վէ թէշրիֆաթը 'ուսումըկէ նազըրը Դադիւ պէյ է- ֆէհաթի հազըթթէլէրինին 'իւհաէպինէ բււթպէ ի սա- միյէ ի վէզարէթ թէվձին ու ինսան պուշուրու- մըշ աքը : — Մաթպու'աթը ոսախիլիյէ միւտիրի ֆէմալ պէյ էֆ . հազըթթէլէրինէ ոււրասսա՝ Մէճիաթի 'ինայէթ ու ինսան օլունմըշ աքը : — Կէչէն հաֆ- թա ֆէնչչէհապի հիւնիւ 1323 սէնէի հիճրիյէսի Մուհարըթմինին պիրինճի հիւնիւնէ միւսասաթֆ օլ- մաղլէ, պլիճիւմէ վիւքէլա, վիւզէրա վէ միւչի- րան, քէզալիք պու միւնասէպէթէ միլէլ ի մուխ- թէլիֆէ բուճսսա ի բուհանիլէսի մասլէյն ի հիւ- մայունա 'ադիմէթլէ բէամ ի թէպրիքի իֆա էյլէ- միչլէր վէ պիլվասթաթա նա՛լ ի իլթիֆաթը հազ- բէթ ի Շէհրիյարի օլոււչար տըր : — Մէքթէպ ի թըպլիյէ ի շահանէ սէրերիյաթը ի խարիճիյէսինին բէամ ի քիւչասթը իճրա էաթիմիշ տիր : — Սըրպիւ- թան սէֆիր ի ճէտիրի Մ . Նանէասօվիչ ճէնասպէրի Սալը հիւնիւ շէհրիմիլլէ վասըլ օլմուշ վէ մագամը սէտարէթփէհահի իլէ խարիճիյէ նազարէթինսէն Սիքթէճի իաթասիրօննա մէ՛մոււրիյն ի լազըմէ իզա- մըլէ բասիմէ ի խօշամէտի իֆա օլունմուշ տըր : Միւշարիլէյն Չարշէհապի հիւնիւ խարիճիյէ հազը- րը վաշա հազըթթէլէրինին գօնադարընա 'ադիմէթ- լէ խաքիփայը Շահանէյէ 'արզ օլունմագ իւզրէ, իթիմասնումէսինին պիր սուրէթինի թագաթիմ էթ- միշ տիր :

Վեյլայի և շահանէ. Թաւմիւս ի տ'չար ուսուցը-
նէն Գառնիմուհի մէքքէզ գաղապըլէ, Պարթըն,
Սինապ, Չէքքէզ գաղապըրնա թաթպիլի գարաւ-
կիր օրմուշ տըր : — Նանեա գասապաըրնատ պիլը
խանէնին պազօնը չէօքքէք, 29 քիշի աէնիլէ
աէօքըւմիււշ, վէ իչլէրինտէն իքիսի մէճըուհ օլ-
տըզլարը հալաէ, քեաֆֆէսի թապիս էսիլմիշ տիր :
— Գօնեա վալի ի ճէտիտի Րէշատ պէյ էֆ. հազ-
րէթլէրի Տէրխա'տտէթէ միււլտաէլէթ էթմիշ տիր
— Գրէվէղէտէն Նանեադա գատար օթօմօպլլ խաթ-
թը ինչատը հազպըրնատքի իմթիյազա տ'իտ էպրադ
Պապը՝ Սլիլէ թադտիմ էտիլմիշ տիր : — Հըլլէ
Շաթթը պէնտիսին խիթամը թա'միթաթնա գա-
տար էհալի վէ արաղլինին աէֆ' ի ինթիյաճը զըմ-
նընա Տիւանիլէ վէ Տէհլէ թարաֆլարընա խաղէ-
սի իչլւն հաֆըրնա պաշանըրյան ճէտիլէ իքմալ է-

ապիւնքէն սու Տիվանիյէ դասապաւորնա վաւոր օլ մաւղէ բէամ ի քիւշատը իճրա օլունմըշ տըր ։ Պու ճէսպիլէին սէյր ի սէֆաինէ սպիհ պիր հալէ իֆրադընա տախի թէվէսսիւ օլունմուշ վէ պինս'էն 'աւլէն պու եիւղտէն մէնսաֆի'ի 'սպիւմ հուսուլէ կէլլէ՛ճէյի տէքընաք պուլունմըշ օլադը ճիհէթլէ , ճէսվէլին թէպէրըիւքէն նամը նամի'ի հազըթի ի Փատիչահիյէ նիսպէթլէ Համիտիյէ Շաթթը 'իւնվանըյլէ թէվիսմինէ միւսս'սաէ ի սէնիյէ էրզան պուլլուրսլմըշ տըր ։

ՄԵԼԵՆԻՆԻՆԵ՛. Պոռ տէֆա՛ս խըթթա՛ւ ի Մըսրիլե՛ս տէ Թէպզ ճիւղաբնտա՛ս Մըսր զատիւմ հիւքմտաբն լարբնտան՝ Կնճիւ Ամէնհօթէփին վաղտէսինին գապլըը քէչֆ վէ մուսնասը զահիրէ իւրած էսիւմիլ տիր։ — Կէչէն Դեկտ. այը զարֆընտա մէմալիը ի տա՛իրէ ի շահանէտէն Խըաիվիլէթ ի Մըսրիլեյէ 31, 962 լիւալըգ թիւթիւն իտալ էսիւմիլ տիր։ — Գուճարբն մէնի զըմնընտա վիլալաթ Ը շահանէ վէ էլիլիէ ի միւսթաղիլէյէ թէպլիլաթ Ը շէտիտէ իֆնս պուլուրուլմըչ տըր։ — Պուլկարիաթան փընսյինին վալիտէսի Փընսէս Գիլէմանթին վէֆաթ էթմիլ տիր։ Միւշարիլէյհանըն վէֆաթընտան սուլայը Սօֆիատա մուլիմ զօնսօլուլաթ՝ հիւքիւմէթի մաթսյուտալարը նամընա պէյան Ը թաղիլէթ էյլէմիլէլ տիր։ Միւթէվէֆֆաթըն իլը ճէնաղէ մէրասիմիլ Վիէննտա իճրա օլունաճաղ վէ պա՛տէհու ճէսէալ Կօթայա նաղլ իլէ օրտաւ տաիլ թէքրար մէրասիմ իֆա օլունաճաղ տըր։ — Հաճ իլիւն Հիճալա կէլտիլի էաղլմըչ օլան Հինտիսթանտա քեսա՛րն Պէհալալիօր բաճաը մէմլէքէթինէ միւթէվէճիլէն շիրտէտէն հարաքէթ էթմիլ, վէ օրտաւ պուլուն տըղը միւստէթճէ, հաղղընտա կէսթէրիլէն տասար Ը միհմանիւլաղիտէն սուլայը պլիվաալթա տէթէպէ ի իւլէայա՛ տըղ Ը շիւքանը սիլփայան էյլէմիլէլ տիր։

Փրօ. Տէմառեւ. Ղաղերթամը միւլէլիֆլէրինստէն
Մր. Հ. Ալէն երուսագէմի վէ սօնրա Ս.յնթապ,
Մադաշ վէ Ասանա տա'իրէլէրինտէ պուլունտէ
պա'ղը քիւրէսէլերի վէյարէթ էթմէք իւղրէ պու
հաֆթանըն Սալը կիւնիւ Տէրիսա'ստէթտէն հարէ-
քէթ էյէմիշ տիր — ձէմ'իյէթ ի Թըպպիյէ ի շա-
հանէնին էլլինճի սէնէսի զարֆընասա վէ ճէմ'իյէթ ի
մէղքիւրէնին Յորդկան մէրասիմ'ինտէ վէ ղլլաֆէ-
թ'ինտէ ղլլասէթ էթմէք շէրէֆինէ նա'իլ օլմուշ օլան
զաթ, Տօլ. Յ. Պ. Մասթէհոսեան էֆ. Տէրիսա'ստէթ
Փրօ. Տէմառեւորնըն էն միւլթէպէր էֆրատընստան
վէ Կ. Պոլսոյ Հայ Աւետ. քիլիսէնին Հոգ. մէճլիսի
ա'ղասընստան աըր, Միւմալիէյհ Ամէրիզա թէպա'ա-
պընտան օլաըրը միւնստէպէթլէ ճէմ'իյէթ ի մէղ-
քիւրէնին րէ'իլէրի աբասընսա պուլունտան եէկ-
եանէ Ամէրիզալը աըր, ձէմ'իյէթ ի մէղքիւրէնին
ա'ղա ի տա'իմէսի աբասընսա խրի վէ ֆալսի ա'

զատը արասնապա իւշ Ամբրիգալը պուլունմուշ օլուպ, տա՛խմի տգաննն պիրի Տօդ. Մատթէոսեան էֆ. (1873 Փետր. 7-էն դասուլ օլունմուշ վէ 1889 տա լէ՛խ վէքիլի ինթիխապ օլունմուշ տըր) վէ օլպիրի Տօգ. Կուտէլ տիր (Պապա Կուտէլին մախտու մը, քի 1858 Յունւ. 29-տա գապուլ օլունմուշ խոխ) — Պէյրուլթուան ալտըրմըզ մա՛լլումաթա կէօրէ, օլրատա պու կազընլարտա թէ՛սիս օլունման խանութխանէ սըրֆ գապընլարտա վէ չօճուզլարտա մախտու օլալըզնտան, Ամբրիգան մէքթէպինին թըպպիյէ տա՛խրէսի Փրուսիա խասթախանէսի իլէ օլան միւնասէպէթլէրինի դաթ՝ էթմէյիպ, եինէ էվ վէքիլ ուսուլ իւզրէ օրասաքի իչլէրինէ տէ տէվամ էտէճէքլէր տիր : — Հաճըն միսիօնէրլէրինտէն Միս Պիլինկս նամլիզաճ օլմասը հասէպիյլէ թէտաւ Վի օլունմապ իչլան Պէյրուլթա կիթմիշ խոխ : Միւմախլէյա քուսմիլէն իֆապաթ պուլմուշ օլուպ, մահալ մէ՛մուրլէյթինէ 'ալտէթ էթմիշ տիր :

Հայ Լուս. ճէմա՛խը. Իրան սէֆարէթի իքինճի թէրճէմանը վէ Տէրիսա՛տտէթ թիւճճարը միւթէպլէսինտէն Գրիգոր Խան Շամտանճեան կէչէն հաթթանըն փէնճէնպի՛ն կիւնիւնտէ ֆիւճճէթէն վէֆաթ էթմիշ օլուպ, միւմախլէյին ճէնապէ մէրասիմի կէչէն Կիւրակի կիւնիւ Պէյօղլունտաքի էրմ. քիլիսէսինտէ Ս. Փաթրիգին ըրյասէթի ալթընտա փէք մուլթանթան պիր սուրէթտէ իճրա օլունմը տըր : Միւթէվէֆա ի միւմախլէյն 1852-տէ Սալմաթօմլուգտա սօղմուշ օլուպ, Փարիստէ թահսիլ ի 'իլմ էթմիշ, վէ 1870-տէ Փարիսին թիճարէթ մէքթէպլինտէ իթմամը միւտտէթ էթտիքտէն սօնրա, թիւճարէթլէ իշթիլպալ էյլէմիշ տիր : Հիւքիւմէթ ի Սէնիյէ թարաֆընտան իւչլունճիւ ըիւթպէտէն 'Օմմանի նիշանընա վէ Իրան հիւքիւմէթի թարաֆընտան Շիր ու Խուրշիտ նիշանընըն իւչլունճիւ ըիւթպէտինէ նա՛իլ օլմուշ խոխ : Քէզալէք Միւզաֆֆէրէտաին Շահ միւթէվէֆա ի միւմախլէյնէ Խանլըզ 'իւնվանընը իհասն էյլէմիշ խոխ : Միւթթադիմ իւլ աթվար վէ սէխալէթքետը պիր դաթմազամընտա շէօրէթ քէսալ էյլէմիշ խոխ : Միւթէվէֆաանըն 'ալլէսինէ Ս. Փաթրիգ, Գաթօլլէք Կ. Փաթրիգի, Բուճլարըն Այիօս Վասիլիօս խայրխահան չիւրէթի, թա՛ղիյէնամէլէր իրապ էթմիշլէր : Վէ Իրան սէֆիրլ' միւմախլէյին մախտու մը Հրանտ Խան Շամտանճեանը սէֆարէթխանէնին մու՛ալլին թէրճէմանը թա՛խին էյլէմիշ տիր : — Պունտան էվ վէլ Բուսիատա Օրթօտօքս քիլիսէսինէ 'ա՛խտ էֆրատըն թէպալի ի մէզնէպ էտիպ, էրմ. քիլիսէսինէ տախիլ օլմասընա միւսա՛տտէ էտիլմէզ խոխ : Լաքին կազընլարտա Բուսիա հիւքիւմէթի թարա-

ֆընտան պիլճիւմէ էհալլիէ մէզնէպի հիւրըլլէթ իլան էտիլմիշ օլալը միւնասէպէթլէ, էյմիւման Սինտը մէմէքէթին հէր թարաֆընտա պուլունման էրմ. քիլիսէսի հէյէթ ի բուհանիյէլէրինէ, Օրթօտօքսըզտան էրմ. քիլիսէսինէ միւնազամ օլանլարըն խամլէրի ֆիհրիսթինի հէր սէնէ էյմիւմանէ կէօնտէրմէլէրինի թէնպի՛ն էյլէմիշ տիր : — Ատափաղալընտա Մինաս էֆ. Սա՛տաթիւն հազընտա վուգու՛ պուլաճաղ իզտիլմաճը միւնասէպէթիլլէ տիւյիւն թէպէքէլէրի վէ իսթիմալ օլունմապ միւնքիւրաթ պէտէլինի (2 լիւրի 'Օսմ.) Ազգ. խասթախանէյէ թախսիա էյլէմիշ տիր : — Մա՛րուֆ Գօմիք Միքայէլ էֆ. Չաիրասա վէֆաթ էթմիշ տիր : — էրմ. դազէթալարընտա «Զարմայր» իսմի ալթընտա նիչէ միւֆիտ պէնտէր նէշը էթմիշ օլան Աւսիա էֆ. Կէօղլուրեան կէչէն Կիւրակի Պէչիլթալ էրմ. քիլիսէսինտէ Տէր Զարմայր Կէօղլուրեան իսմի իլէ քահանայ թախսիա էտիլմիշ տիր : Միւմախլէյնի տէր՛իւհաէ էյլէտիյի պու կէնի մէ՛մուրլէյթի մուզատտէստէ տախիլ էվվէքիլ խըտմէթլինտէ օլալը կիպի վէ տահա զըյատէ ֆա՛խտէլի պիր սուրէթտէ իչլէյէճէյինի մէ՛մուլ էտէրիզ : — Բուճանլիա էրմէնիլլէրինտէն վէ Բուսիա թէպա՛տալ օլան Անդրանիկ Խօանէսըն ճափօն վէ էրմէնի լիսանլարը հազընտա քէնտիսինին թէլիֆ էթտիյի էտէրլէր թապ ու նէշը էթտիւրմէք իչլան 138,000 Փրզ. վասիյէթ էթմիշ տիր : — Կրօն. Ժողով, Բիւճա՛ղլուն 3,163 նօմէրօնտա Տ. Մուշեղ Նախկուպտըն նէշը էթտիյի պէնտի նազարը միւթալա՛յալ ալարալ, իթթիֆազը տրա իլէ գարար վէրմիշ տիր քի, մէզքիւր պէնտէ Տ. Մուշեղ Նախ. Պենտեկոստէ, Հազորգուլթիւն, «Մր. Աստուածաճինին վերափոխում»ը, Սուրէթլէր, Կուսակրօնութիւն վէ տա՛խրէ հազընտա էրմ. քիլիսէսինին թա՛լիսաթընա մուզայիր էֆքետը պէյան էթմիշ օլալը իչլան, միւմախլէյն Տ. Մուշեղ Նախ. քէնտի իֆատէլէրինի պա թահրիր կէրի ալմասը Կիլիկիա Կաթողիկոսընտան թալէպ էտիլսին : Պունտա մուվաֆազիյէթ հալըլ օլմասընը թապտիրտէ, Կրօն. Ժողով տահա շէտիտ թէտալիրլէրէ միւրաճա՛թ էտէճէք տիր :

ՍԱՐԲԱՅԻՅԷ ԷՅՏԱՄ Ը ՄԻԼՊԵՏՈՒԷԷ	Լ. Օ. 105 23
ՇԱՐԳ ՏԵՄԻՐ ՆՕՄԸ ԹԵՆՉՈՒԹԸ	ՅՐԵԳ. 152 12
Ա. ԳՐԵԻՔ ԳԵՆԵԼԷ ԵՏԻՂՈՒԷՆ	„ 348 39
Բ. „ „ „	„ 269 50
ՊԱՆՔ ՆԱԽԻՆԸՆՈՒՄ ԵՂ ԿՐԷՆ	„ 431
ՄԵՃԻՏԻԷ ՇՐԸ 1 8 1	ԳՐԸՄԵՅ ՇՐԸ 50
ՄԵՃԻՏԻԷ „ 99 20	ԼԻՐԱ ԻՆՎԵՐԻԷ „ 110 40
ԿԻՄԻՆԸ ՈՒՓԱՊԸՂԷ 11 4 15	ԿԻՄԻՆԸ 6 տաճէր 63
ՆԱԽԻՆԸՆՈՒՄ 87 11	ԳԱԹԻԷ „ „ 8 65

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Խնկնէրքս. փարլամենթօնըն փետր. 12տէ րէսմի քիւշտարնըն իճրասը միւնաստէպէթիլէ իրատ օլունան նութգը գրալիտէ Խնկիլթէրանըն տիւլէլի սա'իրէ իլէ օլան միւնաստէպաթը տօթմանէ օլտըրը Աֆղանիսթան հաքիմիսին Հինտիսթանը գիյարէթի, Քինկիսթըն գէլգէլէսի գիքը, վէ Խնկիլթէրա մէմալիքինին հէր թարաֆընտան վէ Մ. Ա. մէրիգատան ֆէլաքէթգէտէկիսանս կէօնտէրիլէն մու'ալէնաթը ընտալալէտէն տօլալը թէշէքքիւր պէյան էտիլմիշ տիր: Փարլամենթօյա թագալիմ էտիլէճէլի գիքը էտիլմիշ օլան իքի էն մուհիսմ'մէս'էլէլէր չու սէօղլէր իլէ պէյան էտիլմիշէր տիր: «Փարլամենթօնըն մու'ամէլաթընա իճրա ի թէ'սիր էտէն իքի աղըր մէս'էլէլէր փարլամենթօյը թէշէքլէ էտէն իքի մէճիլալէր արատընտաքի իխթիլաֆը էֆքեարտան նէշ'էթ էթմիշ տիր: Հէյ'էթ ի վիւքէլամ իշպու մուհիսմ' միւշքիլի, անը հալ ու ֆասլ էթմէք մադսէտիլէ, թանթը միւթալա'ատա պուլունտըրմագտա տըրլար:» Պաշ վէքիլ պու սէօղլէն նութգը գրալիտէ պուլունտան էն մուհիսմ' քէլամ' օլտըրընը պէյան, վէ հիւքիւմէթին տէր'իւհաէ էթմիշ օլտըրը վագիֆէնին մանիլէթ ի մուհիսմէսինի էյիճէ տէրք էթալիլինի տէրմիյան էյլէմիշ տիր: Լաքին միւշաբիլէյս պունտան իքի ալ էլվէլ իքի գանուն լա'ի հաաընըն, եա'նի մէքեաթիպէ 'ա'իտ գանուն լա'ի հաաըն իլէ, հէր ատէմին անճագ պիր բէյ վէրմէյէ հադդը օլմասընա 'ա'իտ գանուն լա'ի հաաընըն մէպ' ուտան մէճիլսինճէ 'արիլ ու 'ամիլ թէտգիլ ու միւթալա'ա վէ էքսէրիլէթ ի 'աղիմէ իլէ գապուլ վէ թաասիլ էտիլտիքտէն, վէ մէմէքէթ թարաֆընտան անըն մէվգը' ի թաթալիպէ գօնմասը չէտիտէն իլթիլգամ օլունտըգտան սօնրա, ապալատէկեան մէճիլսի թարաֆընտան մանլ էտիլմիշ իտիլինի մէպ' ուտան մէճիլսինէ իխթար էյլէմիշ տիր: Մուհաֆաղաքեար պիր գապինէ մէվգը' ի իլթիտարտա պուլունտըրը միւտաէթճէ, ապալատէկեան մէճիլսի ա'նըն հէր էմրինի իճրայա հաղըր վէ ամատէ պուլունտան միւթիլ պէնտէսի իտիլտէ տէ, հիւքիւմէթ իւպէրալլարըն էլինէ կէչինճէ, Լիպէրալլար ապալատէկեան մէճիլսինին մուգալէմէթի սէպէպիլլէ հէտէֆ ի մագսուտլարընա նա'իլ օլմայօրլար: Միւշարիլէյս պաշ վէքիլին էֆքեարընճա, պու ֆէնալըլըն տէֆ' ու իզալէսի իլի' գապիլ քի պա'ղըրըն գանն էթալէլէրինտէն տահա գօլայ օլաճագ տըր: Հէր հալտէ մէս'էլէ հալ ու ֆասլ օլունմալը տըր, գիրա իլէլէրին չիմաիքի հալը մուհիսթարալը տըր: Գրալըն նութղընտա տիլէր մուհիսմ' մէս'էլէ չու եօլտա

պէյան էտիլմիշ տիր: «Նագարը տիգգաթընըլ Իւլանտա էհալիսինի քէնտիլէրին ումուրը տալիլիլէսինէ տահա գիյատէ իլթիլաք էթտիրմէք վէ անըն ումուրը իտարէ վէ ահալը մալլիլէսինի տահա գիյատէ իպա'ն էթմէքիլէ մէս'էլէլէրինէ տա'վէթ էտիլէճէք տիր:» Պու մէս'էլէլէ տա'իր պաշ վէքիլ չէօյլէ տէմիշ տիր: «Շու խուսուսը ինքեար էտէպիլլի մի սինիլ քի, Իրլանտա էհալիսի' պիլիմ' ումուրըմըգա գարընմալըլալը, վէ փարլամենթօնըն ֆա'իգիլէթինի, վէ իւշ մէմէքէթ, եա'նի Խնկիլթէրա, Իագօլիա վէ Իրլանտա արատընտաքի միւնաստէպաթըն մէթանէթինի իխալ էտէճէք պիր հալ ու հարէքէթտէ պուլունտալըլարը միւտաէթճէ քէնտիլէրին ումուրը տալիլիլէլէրինի թանգիմ ու իտարէյէ հագպարը վար տըր: Նութգը գրալիտէ միւնասէրիճ, իշպուքէլամէրին հէր իքիսի տալիլ ֆըրգա ի մուհալիֆէ բու'էնասը թարաֆընտան չէտիտէն թէնգիլ ու մու'ալաղէ էտիլմիշ իսէ տէ, ապը միւնագալա գապինէնին պու մէս'էլէլէլէ տա'իր թանգիմ էթմիշ օլտըրը գանուն լա'ի հալարընը մէճիլսէ թագալիմ էթալիլի գէման պաշայաճագ տըր: Փըրգա ի մուլալիլիլէլէ մէնտուլ նաթըգալիլէրաղան գապինէլի Նէնի Հէպրիտ ատալարընա տա'իր Փրանտա իլէ 'ագա էտիլմիշ օլան մու'անէտէնտմէտէն տօլայը թէնգիլալէլէմիշէր տիր: Իշպու ատալար քիւմէսի Խնկիլթէրա իլէ Փրանտանըն հիւքիւմէթ ի միւշթէրքէլէրի ալթընտա պուլունտագա օլուլ, էն չէտիտ սուրէթտէ մու'ալաղա օլունտան խուսուս չու օլմուշ տըր քի, մու'անէտէնտմէ Նէնի Հէպրիտ ալալարընա եաղընըլարըն սէպէպիլլէ անլէրէ խաասէթէն 'ալալատար պուլունտան Ալաթրալլա վէ Ձէլանտա ի ճէտիա իլէ լայըդըլլէ իսթիլարէ էտիլմէքսիլին 'ագա ու իմգա էտիլմիշ տիր: Թէնգիլ ու մու'ալաղէ էտիլէն տիլէր պիր խուսուս' նութգը գրալիտէ պու սէնէ 'ագա էտիլէճէք օլան Իւլիլթէրա միւսթա'մէրաթը գօնֆէրանընա տա'իր իլիլթէրա միւսթա'մէրաթը օլմասը տըր: Իշպու գօնֆէրանալարտան պիրիսի 1897տէ, պիր տիլէրի տալիլ 1902տէ 'ագա էտիլմիշ տիր: Խնկիլթէրա'նըն պիլճիւմէ միւսթէմէքեաթընա մէնտուլ մուլալսալար պիլ իճթիմա' մէնաֆի' ի ումուլմիլէյէ մալսալա մէս'էլէլէլէլէ թէտգիլ ու միւգաքէրէ էտէրէր, վէ կէլէճէք գօնֆէրանա չիմալիլ գաաար 'ագա էտիլմիշ օլա կէլէն էն մուհիսմ' գօնֆէրանա օլաճագ տըր: Գրալըն նութղընա ճէվապէն թանգիլմ կէչին հաֆիսանըն սօնունա գաաար տէվլամ էթմիշ տիր, վէ անտէ իճրա էտիլէճէք թա'ալաթա

տա՞րը էտիլէն թէքլիֆլէրին մըդտարնա պտղըլըր իսէ, միւզաքէրաթ պիր գաչ կիւն տահա տէվամ էտէճէք տիր: — Թընսովալտա ինթիխապաթ իճրա էտիլմիշ տիր: վէ կէրչի ինթիխապաթն հէթիճէսի Իսկիլիզ զազէթալարընտա հէնուզ ի՛լսն էտիլմէմիշ իսէ տէ, հէնի մէպ'ուսան մէճլիսինտէ Պօէրլէրին էքսէրիյէթէ մալիք օլաճապարը միւհիթէմիլ կէօրիւնիւյօր: Վազթըլլէ Պօէրլէրին պաշ գօմանսանը օլան ձէն: Պօթա տէմիշ տիր քի, «Իսկիլիզլէրին հաքիմիյէթի պիզիմ էլիմիզտէ դարմադարը սէր-մայէտարըլըն էլլէրինտէ պուլունաճաղընտան տահա էմլին հալտէ պուլունուր: Պիզ մուհարէպէ էթտիք վէ փէք ֆէնա սուրէթտէ, էվլէթ, պու մէմէքէթտէ պուլունան հէք քէստէն զիյատէ միւթէդարրի օլաուդ: Մուհարէպէ կէչտի վէ անըն թէքրար վուզուլըն արզուլէյէճէք դատար սէֆիհ օլան պիր քիմսէ պուլունամալ: . . . Վիլինիկիկտէ տէ պէն միւսալէհանամէյի իմզալատըմ: 0 զէման հազարընըլտա դայէթ 'աղիլ օլանը — գրալընըլ իլէ պայրաղընըլ գապուլ էթտիմ: էլիէլմ անլէք պիզիմ գրալըմըլ վէ պիզիմ պայրաղըմըլ տըլլար:» — 1903 սէնէսի նուֆուս իսթաթիսթիզինէ հազարէն, Իսկիլթէրրա վէ Ուէյլլին նուֆուսը միւճթէ-մի'էլէրի 34,152,977, գարըլար էքքէլէրաէն պիր միլիօն դատար զիյատէ տիր: 260,742 իզալմաճ, 929,293 թէվլէլլիւտաթ, վէ 520,034 վէֆիյաթ վու-գուլ' պուլմուշ տըր:

Ֆրանսա. Զանն օլունտըլընա կէօրէ, քիլիսէ վէ տէվլէթ արասընտաքի միւշքիլաթ 'անդարիպ թէս-վիյէփէզլիր օլաճապ տըր: Փարիս եպիսկոպոսը վէ-քիլի իլէ օլ տա՛րիւնին պէլէտիյէ բէ՛խի քիլիսէլէր իճար ու իսթիճար գօնթրաթօսընըն թամմ սուրէթինէ տա՛րը միւզաքէրաթ իճրա էթմէքտէ տիրլէր: Իշպու իճար մուզալէլէնամէլէրինի հիւքիւմէթ նա-մընա՝ պէլէտիյէ բէ՛խլէրի իլէ չէ՛իր էմիլլէրի վէ քիլիսէլէրէ վէքուլէթէն՝ փոսիապար իմզալայաճաղ-լար տըր: Պիր գաչ կիւնտէն պիր ի՛թիլաֆնամէ-նին իմզալանմաղը միւհիթէմիլ սայլըմապատ տըր, վէ պու խուսուստա պիր ի՛թիլաֆ հասըլ օլաճապ, վէ քիլիսէ իլէ տէվլէթ արասընտա մէվճուտ օլան տա՛րը մէս'էլէլէր՝ 'իպատէթ ի 'ալէնիյէ իլիւն թէ-տարիք կէօրիւմիւշ օլաճաղընտան, չիտաթ վէ վէլսամէթլէրինի խալըճա դայալ էտէճէքլէր տիր: Թայճըն մուլսապիրինին իտալիսալընճա, էկէր պիր սուրէթի թէսվիյէ վիւճուտէ կէլիլ իսէ, օ տա միրանա եպիսկոպոսըլընըն հիւքիւմէթ իլէ ի՛թիլ-լաֆ հասըլ էթմէք պտղընտաքի ճիտտի վէ խալի-տանէ սա՛յ ու ճէհուլէրի իլէ վէ մէզահիպ հաղըրը Մ. Պրիսնըն իզհար էթտիյի հաղիպի սիյասիյէթչի-

նապըլըլ վէ տա՛րիմ թիվարը սուլհճուլանէսի իլէ հասըլ օլաճապ տըր: Վազա՛ա ա՛հան մէճլիսի հէնի գանուլ լա՛իհասընա տա՛րը վէրէճէյի ոճն դարաըլ թէ՛խի էթմիշ տիր: Մէզքիւր լա՛իհանըն իլը մաու-տէսինտէ չէօյլէ տէնիլիյօր: «Իճլիմա՛աթը 'ուսու-միյէ, հէտէֆի մաղսուտարը հէք նէ տէ օլտա, հիւքիւմէթէ էվլէլճէ իսպարը քէյֆիյէթ օլունմու-յարադ, վէ հէք հանըլ սա՛աթտա 'ապտ էտիլէպի-լիլլէր:» Ա՛հան մէճլիսի պու մատաէնին իլը ֆըզ-րաոընըլ գապուլ էթմիշ իսէ տէ, «հէք հանըլ սա-՛աթտա» ճիւմէսինէ ի՛թիլաղ օլունտըլընտան, լա՛իհա գօմիսիօնա ի՛տալէ վէ իհալէ օլունմուշ տըր: Վէ լաքին զանն օլունտըլընա կէօրէ, հիւքիւմէթ՝ օլ մատաէնին հալըլլէ գապուլ օլունմաղը խուսու-սընտա իսրար էտէճէք օլուր իսէ, ա՛հան մէճլիսի 'աղըլլէթ անը պէօյիւք պիր էքսէրիյէթլէ գապուլ էտէճէք տիր: Փարլամէնթօտա ումուրը մէզհէպիյէ հազգընտա վուզուլընա ինթիզար օլունան պէօյիւք միւնապաշա փաղար էրթէսի կիւնիւ վուզուլ՝ պուլ-մուշ, վէ նիհայէթ Մ. Պրիսնըն մէսլէք ի սուլհճու-յանէսի թապիլպ օլունմուշ տըր: Պու միւնտաէպէթլէ անըն իրաթ էթտիյի նուլթալ պղըլչանմըլ, վէ գապինէ հազգընտա պէօյիւք պիր էքսէրիյէթլէ պէյանը իւնն ու ի՛թիլաթ էտիլմիշ տիր: Պունա պինաէն քիլիսէ մէս'էլէսինտէն տօլայը պուհրանը վիւքէլա մուլսաթարապը պէր թարաֆ օլմուշ տըր: Լաքին գապինէ իլիւն տիկէր պիր մուլսաթարա մէնպալ մէվճուտ օլուպ, պու տալի գապինէնին մէպ'ու-սան մէճլիսինէ վարիտաթ վէրկիսինէ տա՛րը թաղ-տիմ էթմիշ օլաղըլ գանուլ լա՛իհասը տըր: Պու լա՛իհա ահքետմընճա, սէնէվի վարիտաթլարը 5,000 ֆրանզը (220 լիրայը) միւթէճալիլ պուլունանդա-ըն հէփիսի վարիտաթ վէրկիսի թէ՛տիյէսինէ մէճ-պուր թուլթուլաճաղար տըր: Պու թաղաիրտէ վէր-կի վէրմէյէ մուզթէտիր 40 միլիօն նուֆուստան անճապ 500,000 լի վէրկի վէրմէյէ մէճպուլը՝ օլաճաղ-լար տըր: Պու գանուլ լա՛իհասը ահքետմընճա, հիւքիւմէթ՝ վէրկի վէրէնլէրաէն հիսապ տէֆիթէրլէ-րինի խղրաղ ու իրա՛է էթմէլէրինի թալէպ էթմէյէ վէ պանդաղարտան՝ էմանէթէն անլէրէ գօնուլան ալլէլէրին հիսապընը իսթէմէյէ հաղի ու սէլահի-յէթի հա՛իլ օլաճապ տըր: Զանն օլունտըլընա կէօ-րէ, պու լա՛իհա՝ մէպ'ուսան մէճլիսինտէ գապուլ վէ թատաղի էտիլտէ պիլէ, ա՛հան մէճլիսինտէ բէտտ էտիլէճէք տիր:

ԻՍԹԱՆՊՈՒՏԱ

Ա. ՅԱՎՈՐ ՊՅՅԱՅԱՆ ՄԱԹՊԱՍԱՐԵՍԱ ԹԱՊ՝ ՕԼՈՒՆՍԵՉ
Ֆինանսըլար եօգուշը Ամէրիգան խան